

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

ANALÝZA PŘÍSTUPU A CHOVÁNÍ OBYVATELSTVA K PROVÁDĚNÍ EVAKUACE

Studijní program: **OCHRANA OBYVATELSTVA**

Autor: Eliška Dohnalová

Vedoucí práce: Ing. Libor Líbal

České Budějovice 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem „*Analýza přístupu a chování obyvatelstva k provádění evakuace*“ jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2.6.2020

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala jednotlivým respondentům za jejich ochotu při vyplnění dotazníku k praktické části bakalářské práce.

Velký dík patří především vedoucímu práce panu Ing. Liboru Líbalovi za jeho odborné vedení, trpělivost, cenné rady a připomínky, které mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

Analýza přístupu a chování obyvatelstva k provádění evakuace

Abstrakt

Cílem bakalářské práce je zjistit a zhodnotit úroveň znalostí a chování obyvatelstva, které žije na území obce s rozšířenou působností Vimperk. K dosažení tohoto cíle, bylo nutné stanovit výzkumnou otázku v tomto znění: „Je znalost obyvatelstva o provádění evakuace na dobré úrovni?“

V teoretické části je hlavním cílem popsat problematiku hlavního tématu. Tak bylo činěno rozborem dokumentů, a to především právních norem a odborných textů. Tyto dokumenty popisovali problém evakuace v oblastech ochrany obyvatelstva a požární ochrany. V této části bylo také uvedeno několik případů rozsáhlých evakuací, z celého světa, které byly nutné provést. A to jak některé historické události, tak i novodobé.

V části praktické bylo úkolem zjistit jaké jsou reálné znalosti obyvatel na území ORP Vimperk. Pro tento účel byl vytvořen dotazník, který následně byl distribuován mezi obyvatele. Otázky se týkaly především znalostí z oboru ochrany obyvatelstva a částečně se dotýkaly i požární ochrany. Některé otázky byly položeny tím způsobem, že na ně mohlo být odpovězeno subjektivně tudíž jejich výsledek nebude započten do celkového výsledku zkoumaných znalostí. Tyto otázky posuzují osobní názor tázaných. V dotazníku bylo celkem 17 otázek, z toho 10 otázek přímo zkoumalo znalosti a chování obyvatelstva a 7 subjektivní názor obyvatel

Vyhodnocení 84 navrácených dotazníků ukázalo, že znalost obyvatelstva dosahuje 88 %. Kdežto hranice vyhodnocení byla stanovena na 75 %. Tato informace ukazuje na to, že odpověď na výzkumnou otázku je kladná. Znalost obyvatelstva, o provádění evakuace, na ORP Vimperk, je na dobré úrovni.

Klíčová slova: evakuace, ochrana obyvatelstva, integrovaný záchranný systém, požární ochrana, plánování evakuace, havarijní plánování

The analysis of attitude and behavior of the population during an evacuation

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to determine and evaluate the level of knowledge and behaviour of the population living in the Vimperk municipality with extended powers. To achieve this goal, it was necessary to set a research question as follows: "Is the population's knowledge with regard to conducting evacuations at a good level?"

In the theoretical part, the main aim is to describe the issues in the main topic. This was carried out by analysing documents, especially legal norms and professional texts. These documents described the evacuation problems in the public protection and fire protection areas. This section also listed several cases of large-scale evacuations, that have had to be carried out around the world. From both historical and modern events.

In the practical part, the task was to find out the real knowledge of the inhabitants in the Vimperk municipality. For this purpose, a questionnaire was created, which we then distributed among the population. The questions mainly concerned knowledge in the field of population protection and they also partially concerned fire protection. Some questions were asked in such a way that they could be answered subjectively, so their result will not be included in the overall examined knowledge results. These questions assess the personal opinion of respondents. The questionnaire consisted of total of 17 questions, whereby 10 questions directly examined the population's knowledge and behaviour and 7 examined the subjective opinion of the population.

Evaluation of 84 returned questionnaires showed that the knowledge of the population attains 88%. While the evaluation limit was set at 75%. This information indicates that the answer to the research question is positive. The knowledge of the population with concern to implementing evacuation in the Vimperk municipality is at a good level.

Keywords: evacuation; civil protection; integrated rescue system; fire protection; evacuation planning; emergency planning

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1.1 EVAKUACE.....	9
1.1.1 Právní předpisy.....	9
1.2 VYMEZENÍ POJMŮ	11
1.3 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM	13
1.4 ROZDĚLENÍ EVAKUACE	14
1.4.1 Rozdělení podle délky evakuace	15
1.4.2 Rozdělení dle způsobu evakuace.....	15
1.4.3 Rozdělení dle prvotního ohrožení	16
1.5 PLÁNOVÁNÍ EVAKUACE.....	16
1.6 ZABEZPEČENÍ EVAKUACE.....	17
1.6.1 Příprava evakuace	18
1.7 ORGÁNY PRO ŘÍZENÍ EVAKUACE	18
1.7.1 Pracovní skupina krizového štábu	18
1.7.2 Evakuační středisko	19
1.7.3 Přijímací středisko.....	19
1.8 HAVARIJNÍ PLÁN KRAJE.....	20
1.9 PLÁN EVAKUACE OBJEKTŮ, KTERÉ ZPRACOVÁVAJÍ VNITŘNÍ HAVARIJNÍ PLÁN... 20	
1.9.1 Plán evakuace – vnitřní havarijní plán pro jaderná zařízení a pracoviště IV. Kategorie.....	21
1.9.2 Plán evakuace – vnitřní havarijní plán pro objekty s nebezpečnými chemickými látkami, u kterých je možnost vzniku havárie.	21
1.10 PLÁN EVAKUACE VE VNĚJŠÍ ZÓNĚ HAVARIJNÍHO PLÁNOVÁNÍ.....	22
1.10.1 Plán evakuace – vnější havarijní plán pro jaderná zařízení a pracoviště IV. Kategorie.....	22
1.10.2 Plán evakuace – vnější havarijní plán pro objekty s nebezpečnými chemickými látkami, u kterých je možnost vzniku havárie.	22
1.11 EVAKUACE PŘI POVODNI	23
1.12 EVAKUACE Z OBJEKTŮ, VE KTERÝCH JE PROVOZOVÁNA ČINNOST SE ZVÝŠENÝM ČI VYSOKÝM POŽÁRNÍM NEBEZPEČÍM	24
1.13 NEBEZPEČNÉ OBJEKTY NA ÚZEMÍ MĚSTA VIMPERK.....	25
1.14 VYBRANÉ EVAKUACE VE SVĚTĚ	26
2 CÍL PRÁCE, VÝZKUMNÁ OTÁZKA	28
2.1 VÝZKUMNÁ OTÁZKA	28
3 OPERACIONALIZACE.....	29
4 METODIKA.....	30

5 VÝSLEDKY	32
5.1 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ.....	32
6 DISKUZE	51
ZÁVĚR	53
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	54
SEZNAM PŘÍLOH.....	58
PŘÍLOHY.....	59
SEZNAM ZKRATEK	62
SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	63

ÚVOD

Není dne, kdy by lidstvo nečelilo nebezpečí, kterého je v dnešním světě mnoho. Po celé Zemi se nachází místa, které mohou zapříčinit vznik mimořádné události, která zapříčiní nutnost použít takové opatření, jež zabrání vysokým ztrátám na životech. Tyto události vznikají z rozmarů počasí jako jsou například povodně, tornáda, velké přírodní požáry nebo zemětřesení. Mimořádnou událost může zapříčinit svým jednáním i člověk. Antropogenní události jako například únik nebezpečných chemických a radioaktivních látek, požáry, nebo teroristické útoky.

V době, kdy je rozvoj průmyslu, ekonomiky a všech ostatních odvětví jsou tyto události čím dál více častější. V případech velkého rozsahu těchto událostí přichází opatření, k odvracení této události a ochraně životů obyvatel. Mezi tato opatření ochrany obyvatelstva patří i evakuace. Evakuace je jedno z nejdůležitějších opatření, které je zároveň i velice náročné na plánování či provádění.

V historii se odehrálo mnoho událostí, které vyvolali nutnost provést evakuaci. Války, nemoci, požáry, průmyslové nehody. Z těchto událostí se v dnešní době inspirujeme, a na základě získaných zkušeností jsou vytvářeny plány evakuací, které mají tento proces usnadnit. Mimořádné události, byly a vždy budou součástí každodenního života, proto je třeba, aby každý člověk byl seznámen se základními informacemi v této oblasti.

1 TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část bakalářské práce se zabývá problematikou evakuace z pohledu ochrany obyvatelstva a požární ochrany. Vzhledem k rychlosti rozvoje dnešního světa z pohledu nových technologií, průmyslu, je nutné aby plánování evakuace bylo na co nejlepší úrovni, aby nedocházelo ke ztrátám na životech, majetku a dehonestaci životního prostředí.

1.1 Evakuace

Evakuace osob je s požární ochranou a ochranou obyvatelstva pevně a dlouhodobě spjata. Původ tohoto slova pochází z latinského výrazu „*evacuatio*“. Dle legislativy se v požární ochraně používá termín „*evakuace osob*“, kdežto v oblasti ochrany obyvatelstva se využívá termínu „*evakuace obyvatelstva*“. Evakuace je procesem, který může v mnoha případech zabránit ztrátám na lidských životech, a to jak v případě ochrany obyvatelstva, tak i v požární ochraně. V dnešní době již často nebývá evakuace rozdělena z hlediska oblastí, ve kterých je evakuace provedena (PO nebo OO), ale podle jiných kritérií například podle doby trvání nebo podle rozsahu evakuace. (Folwarczny, Pokorný, 2006)

Evakuace je jedním z úkolů ochrany obyvatelstva (dříve civilní ochrany, civilní obrany). Tento úkol je zakotven v Ženevských úmluvách a dodatkových protokolech spolu s dalšími úkoly, jako je varování, poskytování úkrytů, záchranné práce, boj s požáry, nouzové ubytování a zásobování a další.

Evakuace se využívá v případě rozsáhlejších požárů rodinných domů, bytových domů a jiných prostorů s vyšší koncentrací obyvatelstva, nebo při mimořádných událostech velkého rozsahu, například při povodních, úniku nebezpečných látek nebo při radiační havárii. Evakuace je vždy využívána v případě, kdy není možné provést ochranu obyvatelstva jiným opatřením. (Kratochvílová, 2005)

1.1.1 Právní předpisy

Nejdůležitějším dokumentem, ve kterém je zakotven pojem evakuace jsou Ženevské úmluvy a dodatkové protokoly

Evakuace je zakotvena ve velkém množství právních předpisů. Jedním z důležitých je vyhláška ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, která uvádí definici evakuace a je popsána níže. Tato vyhláška v §13 pojednává o zabezpečování evakuace, kdy v odstavcích 1–5 hovoří o tvorbě evakuačního plánu. §14 popisuje orgány pro řízení evakuace a jejich úkoly, které uvedu v průběhu práce.

Dalším důležitým právním předpisem je zákon č.239/2000 Sb. O integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, který uvádí evakuaci jako jeden z úkolů ochrany obyvatelstva, dále uvádí povinnosti orgánů krajů, obcí s rozšířenou působností a obcí organizovat a koordinovat evakuaci a další úkony k nouzovému přežití obyvatelstva v případě jejich nutnosti. Zákon taktéž popisuje práva a povinnosti velitele zásahu, který je oprávněn zakázat nebo omezit vstup osob na místo zásahu a nařídit, aby místo zásahu opustila osoba, jejíž přítomnost není potřebná, nařídit evakuaci osob, popřípadě stanovit i jiná dočasná omezení k ochraně života, zdraví, majetku a životního prostředí a vyzvat osobu, která se nepodřídí stanoveným omezením, aby prokázala svoji totožnost; tato osoba je povinna výzvě vyhovět a to podle §19 odst.3 písm. a zákona č. 239/2000 Sb. o IZS. Tento zákon taktéž ukládá za povinnost právnickým a podnikajícím fyzickým osobám nakládajícím s nebezpečnými látkami, v případě vzniku mimořádné události, vůči svým zaměstnancům zajistit varování, evakuaci či ukrytí.

Zákon č. 240/2000 sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů uvádí, že v době vyhlášení jednoho z krizových stavů je vláda, hejtman a starosta obce může nařídit evakuace z místa postižení mimořádnou událostí a také jí organizovat.

Z hlediska požární ochrany je evakuace popsána zákonem č. 133/1985 sb. o požární ochraně a dále upravena vyhláškou MV 246/2001 sb. Vyhláška Ministerstva vnitra o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci). Tato vyhláška stanovuje věcné prostředky požární ochrany, druhy požárně bezpečnostních zařízení týkající se evakuace osob. Stanovuje podmínky pro hašení požáru a pro záchranné práce, k provedení rychlého a účinného provedení evakuace osob, zvířat a majetku. Dále pojednává o druzích dokumentací požární ochrany

(požární evakuační plán), dále dává za povinnost označovat evakuační cesty, nouzové východy, evakuační výtahy, a to řádným označením.

1.2 Vymezení pojmů

Evakuace

Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí nebo krizovou situací do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování, tedy nouzové přežití, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění. (Vyhláška č. 380/2002 sb. vyhláška MV k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, 2002)

Evakuační zóna

Evakuační zóna je prostor, ze kterého je nutné provést evakuaci.

Evakuační trasa

Tímto termínem se myslí trasa vyhrazená k evakuaci obyvatelstva. Většinou se jedná o komunikace s jedním směrem provozu, a to směrem od události. Tyto trasy mohou sloužit i jako příjezdové komunikace k místu události. (Folwarczny, Pokorný, 2006)

Uzávěra

Uzávěra je označené místo na pozemní komunikaci, které slouží jako zábrana pro vstup nepovolaným osobám do evakuační zóny. Uzávěry ohraničují celou evakuační zónu. (Folwarczny, Pokorný, 2006)

Místo shromažďování

Na tomto místě jsou shromažďovány evakuované osoby. Místo může být uvnitř nebo vně evakuační zóny. Z tohoto prostoru je zajištěno přemístění osob bez možnosti opuštění vlastními prostředky. Z tohoto místa jsou evakuované osoby přepraveny do evakuačního střediska. (Folwarczny, Pokorný, 2006)

Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo může být například batoh, příruční taška či jiné zavazadlo, které obsahuje věci nutné k nouzovému přežití po dobu tří dnů. Doporučeným obsahem evakuačního zavazadla jsou: Jídlo a jídelní potřeby, tekutiny, léky a jiné zdravotní pomůcky, oblečení, potřeby na spaní, toaletní a hygienické potřeby, důležité dokumenty a cennosti, informační a telekomunikační prostředky, svítilna, předměty pro vlastní zabavení.

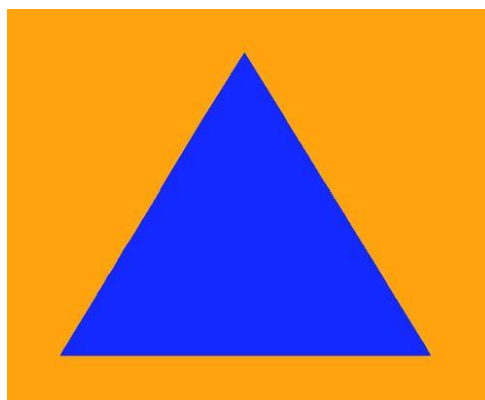
V případě vlastnictví domácího mazlíčka je nutné s sebou mít i krmivo a vodu pro jeho potřebu a vhodné pomůcky pro jeho obstarání. (Záchranný kruh, 2020)

Ochrana obyvatelstva

Ochranou obyvatelstva se rozumí plnění úkolů civilní ochrany, zejména:

- Varování – varování a informování obyvatel při vzniku MU za pomoci koncových prvků jednotného systému varování a vyrozumění. Existují tři typy varovných signálů. Všeobecná výstraha, požární poplach, zkouška sirén.
- Evakuace – přesunutí osob, zvířat majetku atd. z místa ohrožení.
- Ukrytí – opatření sloužící k ochraně před škodlivými jevy chemických, nebo radioaktivních látek. Existují dva typy ukrytí. Improvizované nebo stále úkryty.
- nouzové přežití obyvatelstva - souhrn činností, s cílem minimalizovat dopady MU a KS na obyvatelstvo. Tyto činnosti jsou nouzové ubytování a nouzové zásobování
- další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku

Znakem, který je využíván pro identifikaci příslušníků ochrany obyvatelstva, nebo objektů civilní ochrany je modrý trojúhelník v oranžovém poli. (Jukl, 2020)

Obrázek 1-Znak civilní ochrany

1.3 Integrovaný záchranný systém

Integrovaným záchranným systémem (IZS) je myšlen systém vazeb určitých pravidel, spolupráce a koordinace záchranných a bezpečnostních složek, orgánů státní správy a samosprávy a vybraných fyzických nebo právnických osob. Tyto subjekty mohou společně provádět záchranné a likvidační práce a podílejí se na přípravě řešení mimořádné události. IZS je tvořeno základními a ostatními složkami.

Základní složky IZS:

- Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
- Policie České republiky
- Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

Ostatní složky IZS

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil
- Obecní policie
- Orgány ochrany veřejného zdraví
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby
- Zařízení civilní ochrany
- Neziskové organizace a sdružení občanů, která lze využít k záchranným a likvidačním pracím

Hlavním a páteřním subjektem celého IZS je Hasičský záchranný sbor ČR. Důležitost této složky je viditelná i u zásahu u mimořádné události, kdy nejčastěji velitelem zásahu je právě příslušník HZS ČR, který koordinuje záchranné a likvidační práce na místě události. Na operační úrovni koordinuje jednotlivé složky Operační a informační středisko IZS. Toto středisko současně všechny složky povolává a nasazuje. Integrovaný záchranný systém je zakotven v zákoně č. 239/2000 Sb. o IZS a ve vyhlášce MV č.328/2001 Sb. o některých podrobnostech zabezpečení IZS.

1.4 Rozdělení evakuace

Jak je již uvedeno výše v práci, evakuace dříve byla rozdělována dle toho, ve kterém odvětví se používala. Dnes se již toto rozdělení moc nevyužívá a je rozdělována podle různých kritérií. Těmito kritérii jsou rozsah, doba trvání, podle ohrožení a podle realizace.

Evakuace objektová

Tento druh evakuace zahrnuje odsun osob z jednoho nebo malého počtu objektů, které jsou ohrožené MU například požár domu.

Evakuace plošná

Při tomto typu evakuace jsou obyvatelé odsunuti z většího celku. Příkladem této evakuace může být evakuace ze zón havarijního plánování.

Evakuace všeobecná

Všeobecná evakuace se týká všech osob, které se nacházejí na území zasaženém MU. Tyto osoby musí být z místa evakuování.

Evakuace částečná

Při této evakuaci nemusí být evakuováni všichni obyvatelé zasažené oblasti, ale jen jejich část, kterých se MU nejvíce dotýká. (Ochrana obyvatelstva, 2006)

1.4.1 Rozdělení podle délky evakuace

Vyvedení

Evakuované osoby jsou z místa nebezpečí odvedeny. Nejčastěji je toto opatření realizováno v rámci jednoho objektu nebo části objektu.

Evakuace krátkodobá

Tento typ je častý v situacích, kdy ohrožení nevyžaduje dlouhodobé opuštění bydliště. Pro evakuované osoby není připravováno náhradní ubytování. Opatření k zajištění nouzového přežití nejsou prováděna. Evakuovaným bývá poskytnut evakuační autobus a nápoje.

Evakuace dlouhodobá

V případech, kdy je nutné opustit bydliště na dobu delší než 24 hodin, je pro lidi, kteří nemají možnost náhradního ubytování je nutnost zabezpečit nouzové ubytování a v potřebném rozsahu provádět opatření k nouzovému přežití osob. V případě nenapravitelnému znehodnocení oblasti může dojít k vysídlení. (Manuál pro přípravu techniků OO, 2014)

1.4.2 Rozdělení dle způsobu evakuace

Samovolná evakuace

Tento typ evakuace není řízen a obyvatelstvo se evakuuje z místa MU podle svého uvážení. Bývá využíváno vlastních prostředků. Tomuto typu evakuace nelze zabránit. Při samovolné evakuaci se řídicí orgány snaží získat určitou kontrolu nad jejím průběhem.

Samoevakuace

Při samoevakuaci je využíváno vlastních dopravních prostředků a způsobů přepravy, ale proces evakuace je řízen orgány, které jsou za evakuaci odpovědní. (Rektořík, 2004)

Řízená evakuace

Evakuace je přesně naplánována orgány a tento postup je aplikován. Evakuované osoby jsou řízeny a instruovány orgány. Přesun je vždy po vyznačených trasách. Často je

využíváno evakuačních autobusů, pro zdravotně postižené osoby jsou užívány sanitní vozy na jejich transport do jiných zdravotnických zařízeních.

1.4.3 Rozdělení dle prvotního ohrožení

Evakuace s ukrytím

Tato evakuace je provedena až po ukrytí osob ohrožených MU, kterým by při okamžité evakuaci hrozilo bezprostřední nebezpečí (radiální havárie). (Richter, 2018)

Evakuace přímá

Evakuace je provedena okamžitě, a to bez prodlení. Využívá se v případech, kdy na místě MU hrozí nebezpečí při setrvání v bydlíšti (povodně) (Richter, 2018)

1.5 Plánování evakuace

Plánování evakuace je proces rozhodování, jímž jsou stanovovány cíle, vhodné prostředky a způsoby, jimiž bude dosaženo určitých výsledků v určitém čase. Při plánování evakuace jsou využívány informace a připravované postupy, využívané pro plošnou a objektovou evakuaci. Tímto procesem je umožněna dobrá spolupráce všech zúčastněných subjektů a také kvalitní řízení evakuace. Evakuace je plánována nejčastěji jako krátkodobá, ale v případě potřeby můžou být plány využity i pro evakuaci dlouhodobou.

Evakuace je plánována pro tyto případy:

- pro řešení mimořádných událostí, které vyžadují vyhlášení třetího nebo zvláštního stupně poplachu integrovaného záchranného systému
- ze zón havarijního plánování jaderných zařízení nebo pracovišť s velmi významnými zdroji ionizujícího záření. Plánuje se evakuace, která se týká obyvatelstva z části či z celého urbanistického celku, případně většího územního prostoru
- ze zón havarijního plánování objektů nebo zařízení s nebezpečnými chemickými látkami
- v rámci povodňové ochrany se evakuace plánuje s důrazem na rychlost a komplexnost přemístění obyvatelstva a zaměstnanců s ohledem na dobu příchodu čela průlomové vlny;

- při hrozbě možného ozbrojeného konfliktu z území vyčleněného pro potřeby operační přípravy, předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů ozbrojených sil v souladu s potřebami zajištění obrany státu.

Dle vyhlášky MV 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, jsou určeny skupiny obyvatelstva, pro které je evakuace přednostně plánována. Těmito osobami jsou :

- děti do 15 let,
- pacienty ve zdravotnických zařízeních,
- osoby umístěné v sociálních zařízeních,
- osoby zdravotně postižené,

1.6 Zabezpečení evakuace

Při vyhlášení evakuace musí být také kladen důraz na její zabezpečení. Mezi tyto zabezpečení patří:

- pořádkové zabezpečení evakuace – zahrnuje zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti v průběhu celé evakuace. Pořádkové zabezpečení je zajišťováno v součinnosti s orgány Policie ČR, obecní policie nebo v případě velkého rozsahu mimořádné události nebo krizové situace může být zajišťováno Armádou ČR a to po schválení vládou. Mezi tyto opatření patří například uzavření prostoru, který je ohrožen, usměrňování dopravy, ochrana majetku, zamezení panice a další.
 - dopravní zabezpečení evakuace – souhrn činností, které jsou realizovány v případě přepravy evakuovaných osob, zvířat, majetku, aj., z nebezpečného prostoru.
- zdravotnické zabezpečení evakuace - zahrnuje zabezpečení poskytování předlékařské zdravotnické pomoci, převozu do zdravotnických zařízení a zabezpečení hygienickoepidemiologických opatření;
- zabezpečení ubytování, zásobování a distribuce zásob - zahrnuje především zabezpečení nouzového stravování a zásobování pitnou vodou, potravinami a nouzovými příděly předmětů nezbytných k přežití.

Zpracovatel evakuačního plánu zajišťuje mediální zabezpečení evakuace, které zahrnuje zejména zabezpečení varování obyvatelstva, vydání návodů pro chování obyvatelstva a následné předání potřebných tísňových informací.

1.6.1 Příprava evakuace

Při přípravě evakuace je nutné stanovit evakuační zónu, vymežit evakuační trasy, které budou mít dostatečnou kapacitu, je potřeba upřesnit potřeby hromadné přepravy, zařídit a označit evakuační a přijímací střediska, aktivovat místa nouzového ubytování. Dalšími nutným opatřením je informování obyvatelstva cílenými informacemi k provedení evakuace. Dále je potřeba provést uzávěru evakuační zóny, regulovat pohyb obyvatelstva, zajistit provozuschopnost evakuačních tras, zřídit a označit místa shromažďování, vyklízet ohrožený prostor a následně opuštěná obydlí zkontrolovat, zda byla opuštěná. (Konečný, 2020)

1.7 Orgány pro řízení evakuace

Pro zajištění dobře fungujícího procesu evakuace, ve fázi přípravy nebo při realizaci, jsou vytvářeny pracovní orgány, jejichž úkolem je řízení a provádění určitých úkolů k zabezpečování evakuace.

1.7.1 Pracovní skupina krizového štábu

Prvním z orgánů pro řízení evakuace je pracovní skupina krizového štábu jejíž úkoly jsou následující:

- Řízení průběhu evakuace
- Koordinaci přepravy z míst shromažďování do evakuačních středisek
- Řízení přepravy z nástupních stanic hromadné přepravy do přijímacích středisek a dále do cílových míst přemístění
- Dopravní prostředky a jejich přerozdělování mezi evakuační střediska
- Řízení nouzového zásobování pro obyvatelstvo
- Koordinaci činností evakuačních středisek a přijímacích středisek
- Spolupráci s orgány veřejné správy a se zdravotnickými a humanitárními organizacemi
- Dokumentování průběhu evakuace

1.7.2 Evakuační středisko

Evakuační středisko je vždy vztaženo k určitému území ohroženého mimořádnou událostí. Při velké rozlehlosti zasaženého území, může být zřízeno i více evakuačních středisek. Počet středisek se odvíjí od počtu evakuovaných osob. Středisko je zřetelně označené nápisem, případně mezinárodně platným rozeznávacím znakem civilní ochrany. Je umístěno v místě mimo evakuační prostor. Evakuované osoby jsou zde shromažďovány a informovány o dalším postupu. Evakuační středisko zajišťuje především:

- řízení přepravy z míst shromažďování do evakuačního střediska s využitím dostupných dopravních prostředků,
- vedení evidence o příjmu evakuovaných osob a poskytování pomoci při slučování evakuovaných rodin,
- přerozdělování evakuovaných osob do předurčených příjmových oblastí a přijímacích středisek,
- vytvoření a označení místa pro podávání základních informací v prostoru evakuačního střediska,
- první zdravotnickou pomoc, popřípadě přednemocniční neodkladnou péči a převoz zraněných nebo nemocných do zdravotnických zařízení,
- vytyčení tras k nástupním stanicím hromadné přepravy,
- noceh a stravování pro personál a evakuované obyvatelstvo, které se zdrží v evakuačním středisku déle než 12 hodin,
- udržování veřejného pořádku v prostoru evakuačního střediska,
- podávání informací o průběhu evakuace pracovní skupině krizového štábu.

(Zákon č. 380/2002 sb. vyhláška MV k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, 2002)

1.7.3 Příjímací středisko

Příjímací středisko je zřizováno pro přesně určenou část území. Je podobně jako evakuační středisko zřetelně označeno. Pro zajištění provozu je místo vybaveno personálem, který zachovává správný chod střediska. Tento personál je vždy také řádně označen. (Smetana, Kratochvílová, 2010)

Přijímací středisko zajišťuje tyto úlohy:

- příjem evakuovaných osob,
- přerozdělení evakuovaných osob do předurčených cílových míst přemístění a míst nouzového ubytování,
- první zdravotnickou pomoc a případný odvoz nemocných do vyčleněných zdravotnických zařízení,
- informování orgánů podle odstavce 1 o průběhu evakuace,
- informování evakuovaných osob, zejména o místě nouzového ubytování a stravování
- informování orgánů veřejné správy, dotčených evakuačními opatřeními, o počtech a potřebách evakuovaných osob

1.8 Havarijní plán kraje

Havarijní plán kraje se zpracovává podle zákona č. 239/2000 Sb. o IZS. V havarijním plánu kraje jsou řešeny mimořádné události, které vyžadují vyhlášení třetího, nebo zvláštního stupně poplachu. Zpracováním je pověřen Hasičský záchranný sbor kraje. Při zpracovávání jsou užívány analýzy vzniku mimořádných událostí, podklady poskytnuté právníky osobami a podnikajícími fyzickými osobami, podklady poskytnuté od dotčených správních úřadů, složek IZS, nebo obecních úřadů. Podrobnosti o tvorbě havarijního plánu jsou uvedeny ve vyhlášce MV č.328/2001 sb. o některých podrobnostech zabezpečení IZS.

Havarijní plán kraje je členěn na tři části. Informační část, která charakterizuje území kraje, část operativní, uvádějící síly a prostředky na území kraje a část třetí, která obsahuje druhy plánů konkrétních činností, který je definuje 14 plánů. Jedním z plánů je plán evakuace, obsahující zásady provádění evakuace, rozsah evakuačních opatření, zabezpečení evakuace, orgány pro řízení evakuace a způsob jejich vyrozumění a rozdělení odpovědnosti za provedení evakuace obyvatelstva

1.9 Plán evakuace objektů, které zpracovávají vnitřní havarijní plán

Vnitřní havarijní plán je základním dokumentem pro provozovatele, kterým se stanovují postupy a opatření ke zmírnění následků možné závažné havárie. Cílem zpracování vnitřního havarijního je snaha zajistit připravenost všech pracovníků

a prostředků potřebných k řešení havárie a ke zmírnění škod při vzniku havárie. Za vypracování vnějšího havarijního plánu je zodpovědný držitel povolení, a to podle zákona č. 18/1997 Sb. a dále provozovatel rizikového objektu či zařízení. Toto je zakotveno v zákoně č.224/2015 sb.

Vnitřní havarijní plán je podobně jako havarijní plán kraje rozdělen na 3 části. Informativní, ve kterém jsou popsány informace o uchovávaných látkách a o možnostech havárií, ve druhé části, operativní, jsou popsány postupy a povinnosti v případě vzniku havárie. Ve třetí části jsou uvedeny plány činností a jiné přílohy. (Brehovská a kol., 2016)

1.9.1 Plán evakuace – vnitřní havarijní plán pro jaderná zařízení a pracoviště IV. Kategorie

Pro zařízení tohoto druhu jsou zpracovávány vnitřní havarijní plány, ve kterých jsou zakotveny pravidla a opatření pro likvidaci radiační nehody, nebo havárie a odstranění jejich následků. Tyto typy událostí se dají rozdělit: (Státní úřad radiační ochrany, v.v.i. , 2020)

- Radiační nehoda
- Radiační havárie
- Radiační mimořádná situace

Zaměstnanci a další osoby jsou evakuovány v případě vyhlášení druhého nebo třetího stupně radiační mimořádné události. (zákon 263/2016 Sb. atomový zákon, 2016)

1.9.2 Plán evakuace – vnitřní havarijní plán pro objekty s nebezpečnými chemickými látkami, u kterých je možnost vzniku havárie.

Vnitřní havarijní plán musí zpracovat provozovatel zařízení, které je zařazené do skupiny B a to podle zákona č.224/2015 Sb. Plán obsahuje opatření, která jsou využívána při vzniku havárie uvnitř objektu. Úkolem vnitřního havarijního plánu je co nejvíce zmenšit následky havárie. Tento plán například obsahuje jména a zařazení osob pověřených provozovatelem k realizaci preventivních bezpečnostních opatření, scénáře havárií, které by mohli v objektu nastat, popis následků, popis činností ke zmírnění dopadů havárie a další. Jedním z plánů konkrétních činností je i evakuační plán popisující zásady provádění evakuace, odhadové počty evakuovaných, evakuační trasy zabezpečení evakuace a další.

1.10 Plán evakuace ve vnější zóně havarijního plánování

Vnější havarijní plán se zpracovává pro jaderná zařízení a pro pracoviště IV. kategorie, a to podle vyhlášky č. 359/2016 Sb. o podrobnostech k zajištění zvládnutí radiační mimořádné události.. dalšími objekty jsou zařízení, u kterých je možnost vzniku závažných havárií, způsobené chemickými látkami. U těchto zařízení je stanovována zóna havarijního plánování. Vnější havarijní plán je zpracováván HZS kraje.

1.10.1 Plán evakuace – vnější havarijní plán pro jaderná zařízení a pracoviště IV. Kategorie

Podle zákona č. 263/2016 Sb. atomový zákon se havarijním plánem myslí soubor opatření, která jsou v případě vzniku mimořádné události využita k likvidaci a omezení následků. Vnější havarijní plán je zpracováván, stejně jako vnitřní havarijní plán u jaderných zařízení. Vnější havarijní plán zpracovává HZS kraje, ve kterém se tento objekt nachází. Pokud se objekt nachází na území více krajů zpracovává se tento plán v součinnosti HZS krajů. (zákon č. 263/2016 Sb. atomový zákon, 2016)

Tento plán je opět rozdělený na 3 části, Informační, operativní a plány konkrétních činností. Jedním z těchto plánů je plán evakuace osob, který obsahuje například zásady provádění evakuace, předpokládané počty evakuovaných, rozsah evakuačních opatření a jiné. (Vyhláška MV 328/2001 Sb. o některých podrobnostech IZS, 2001)

1.10.2 Plán evakuace – vnější havarijní plán pro objekty s nebezpečnými chemickými látkami, u kterých je možnost vzniku havárie.

Zákon č. 224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi stanovuje, které objekty jsou zařazeny do kategorie B. Objekt, který je do této kategorie zařazen, zpracovává podklady pro stanovení zóny havarijního plánování a podklady pro zpracování vnějšího havarijního plánu.

Krajský úřad, kterému jsou tyto podklady předkládány, může rozhodnout, že nebude stanovena zóna havarijního plánování ani vnější havarijní plán, a to z důvodu, že nehrozí riziko vzniku havárie.

V plánu evakuace je zpracován například seznam sil a prostředků pro zabezpečení evakuace, způsob vyrozumění, vybavení zaměstnanců, evakuační trasy,

evidenci evakuovaných popis doporučeného evakuačního zavazadla a další. (Vyhláška ministerstva vnitra č. 226/2015 Sb.: o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktuře, 2015)

1.11 Evakuace při povodni

Podle zákon č. 254/2001 sb. o vodách jsou povodně přechodně výrazné zvýšení hladiny vodních toků či jiných povrchových vod. Při tomto jevu voda zaplavuje území mimo své koryto a způsobuje škody Existují 3 povodňové stupně bdělost, pohotovost, nebezpečí. Povodeň začíná vyhlášením druhého povodňového stupně. Tento zákon taktéž definuje povodňové plány, sloužící k zajištění včasných a spolehlivých informací o možném vývoji povodně, možnost ovlivnění vývoje a také organizaci a přípravu zabezpečovacích prací. Také slouží pro aktivaci povodňových orgánů, hlásné a hlídkové služby. (zákon č. 254/2001 sb. o vodách, 2001)

Povodňové plány jsou rozlišovány dle územních celků - povodňový plán obce, povodňový plán ORP povodňový plán kraje a Povodňový plán České republiky. Tyto plány jsou rozděleny na tři části. Věcná část obsahuje údaje pro ochranu před povodněmi a limity pro vyhlásování stupňů povodňové aktivity. Druhou částí je organizační část, ve které jsou obsaženy seznamy účastníků ochrany před povodní. Třetí částí je grafická část, obsahující mapy a grafická zobrazení. (Centrum pro bezpečný stát o.s, 2015)

Při plánování evakuace ze záplavových území, které mohou být ohroženy zvláštní nebo přirozenou povodní se vychází z výpočtů, analýz, povodňového ohrožení a podkladů od správců povodí a vodních toků. Evakuace může být provedena v případě rozhodnutí příslušných povodňových orgánů, a to za běžného stavu. Při vyhlášení některého z krizových stavů vyhláší evakuaci krizový štáb, jehož součástí je i povodňový komise. Provedení evakuace závisí na aktuálním stavu povodňové situace. Při možnosti zvláštní povodně je evakuace provedena bez odkladu okamžitě po varování. (Smetana, Kratochvílová, 2010)

1.12 Evakuace z objektů, ve kterých je provozována činnost se zvýšeným či vysokým požárním nebezpečím

Objekty, ve kterých je provozována činnost se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím jsou nejčastěji majetkem právnických či podnikajících fyzických osob, které mají zákony danou povinnost zpracovat určitou dokumentaci požární ochrany a také plnit podmínky požární bezpečnosti. Plány evakuace jsou tvořeny i u subjektů, které uchovávají určité množství chemických nebo radioaktivních látek.

V objektech, ve kterých jsou provozovány tyto činnosti je potřeba mít zpracovanou dokumentaci, sloužící k prevence a jako pomoc a ochrana při požáru a taktéž i při ochraně obyvatelstva. Tato problematika je zakotvena v zákoně č. 133/1985 sb. o požární ochraně a vyhláška č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru. Mezi tyto dokumentace patří dokumentace o začlenění do kategorie činností se zvýšeným požárním nebezpečím, nebo s vysokým požárním nebezpečím, posouzení požárního nebezpečí, stanovení organizace požární ochrany, požární řád, požární poplachové směrnice, požární evakuační plán, dokumentace zdolávání požárů, řád ohlašovny požárů, tematická plán a časový rozvrh školení zaměstnanců a odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany, dokumentace o provedení školení zaměstnanců a odborné přípravě preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany, požární kniha, dokumentace o činnosti a akceschopnosti jednotky požární ochrany, popřípadě požární hlídky. (Vyhláška MV č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru, 2001)

Požární poplachové směrnice, jsou dokumentem, který při vzniku požáru určují činnosti a povinnosti osob nacházejících se na místě požáru.

Dokumentace zdolávání požárů, je dokument obsahující informace o objektu, ve kterém jsou složité podmínky pro zásah, nebo se zde provozují činnosti s vysokým požárním nebezpečím. Tato dokumentace upravuje pravidla účinného zásahu při hašení požáru, při evakuaci osob, zvířat nebo majetku, právě z těchto objektů. Dokumentace je tvořena ze dvou částí, a to operativní plán a operativní karta. (Zákon č. 133/1985 Sb. o požární ochraně, 1985)

Požárním evakuačním plánem je upravován postup při evakuaci osob, zvířat a materiálů, z prostorů, které jsou zasaženy požárem. Plán je složen ze dvou částí, textové a grafické části, obsahující informace pro osoby na daném místě.

Plán musí obsahovat informace jako jsou: určené osoby pověřené organizací evakuace, prostor, ze kterého bude evakuace provedena, určené osoby a prostředky, pro pomoc s evakuací, určené cesty a způsoby evakuace, zajištění první pomoci postiženým osobám, určení osoby provádějící kontrolu počtu evakuovaných osob, určený prostor pro shromáždění evakuovaných osob nebo majetku. Grafické znázornění prostoru, únikových cest. (Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), 2001)

1.13 Nebezpečné objekty na území města Vimperk

Na území města Vimperk se nachází několik objektů, které by mohli zapříčinit evakuaci obyvatel. Tyto objekty většinou skladují nebezpečné látky v množství, které nevyžaduje vnitřní havarijný plán.

Čerpací stanice

Ve Vimperku se nacházejí celkem 3 čerpací stanice, které přechovávají motorovou naftu, a benzin v různých množstvích. Jenda čerpací stanice pracuje i s LPG. Dvě čerpací stanice se nacházejí v okrajových částech města, kde není hustá zástavba, pouze jen silniční komunikace. Tyto dvě stanice tak neohrožují velké množství obyvatel. Třetí čerpací stanice se nachází v zóně, který je velmi hustě obydlená. Tato stanice je největší a uschovává největší množství nebezpečných látek. (město Vimperk, 2020)

Zimní stadion

Zimní stadion ve Vimperk využívá vlastnosti amoniaku (čpavku) k zamrazování ledové plochy a k jejímu udržení. Množství amoniaku uloženého na zimním stadionu je asi 580 až 900 kg. Zimní stadion se nachází asi 650 m od čerpací stanice, taktéž v hustě obydlené zóně. (město Vimperk, 2020)

Masna Vimperk

Již nefungující společnost, která byla majitelem objektu masny ve Vimperku zanechala objekt i s určitým množstvím amoniaku, který se zde využíval taktéž jako chladicí médium. Masna se nachází taktéž na okraji města, kde v blízkosti se nachází pouze firma Rohde&Schwarz a nedaleké stavebniny. (město Vimperk, 2020)

Další objekty na území ORP Vimperk

Dalšími objekty, které tvoří potenciaální riziko vzniku mimořádné situace jsou čerpací stanice. Tyto stanice uchovávají pohonné hmoty. Žádná z těchto stanic se nenachází v obydlené zóně, tudíž nepředstavují vysoké riziko potřeby evakuace.

1.14 Vybrané evakuace ve světě

Evakuace z města Pripjat' při havárii Černobylské elektrárny, Ukrajina

Dne 26. dubna roku 1986, kdy byl 4. blok jaderného reaktoru odstaven, dochází k experimentu. Tímto experimentem měla být zkouška funkce regulátoru magnetického pole rotoru. Po lidské chybě dochází v reaktoru k technickým problémům a ke vzrůstu tepelné energie. Zvýšený tlak páry způsobil expanzi, a odhodil víko reaktoru a protrhl chladicí potrubí. Následoval další výbuch. Síla exploze je přirovnána k síle výbuchu 10 tun TNT.

Evakuace probíhala od 27. dubna 1986 do 14 hodin. Obyvatelé města měli být přesunuty do nedalekých obcí v Kyjevském regionu. K dispozici byly osobám přistaveny autobusy. Evakuace probíhala pod dohledem policie a městských úředníků. Evakuace byla vydávána za krátkodobou. Během evakuace byly evakuovány nejprve ženy a děti. Situace byla ztížena nedostatkem dopravních prostředků. Evakuace z nejbližšího města Pripjat' trvala 3 hodiny a dále se evakovali další obce ve vzdálenosti 30 kilometrů. Lidé si směli vzít jen dokumenty a osobní věci. Domácí a jiná zvířata evakuovány nebyly. Celkem bylo přesunuto asi 350 tisíc osob. (Plochy,2018)

Vykolejení vlaku Mississauga, Kanada

10. listopadu 1979 nákladní vlak jedoucí ze státu Ohia do Kanady. Vlak převážel nákladní automobily, které ve většině případů vezli nebezpečné látky, jako propan, butan,

styren, toluen a další vysoce hořlavé látky. Ve vlaku bylo také převáženo velké množství chlóru, a to 90 tun.

Závada v ložisku v kole u 33. vagónu způsobila přehřátí a jiskření. Tento vagón vykolejil. Po zásahu vlakvedoucích a zatáhnutí záchranné brzdy vlak vykolejil celý a dochází k výbuchu nebezpečných látek. Ohnivá koule je viditelná až ze 100 kilometrů. Na místě dochází k záchranným pracím, kdy je snaha ochladit soupravu, a zabránit dalším výbuchům. Vzhledem k místu nehody, které je nedaleko obydlené oblasti dochází k evakuaci asi 200 tisíc obyvatel. Všichni obyvatelé se mohou po šesti dnech vrátit do svých domovů. Zajímavostí je, že při této události nikdo nezemřel. (Mississauga Train Derailment, 2018)

Hurikán Floyd, USA

V září roku 1999 několik dní po hurikánu Dennis se na jihovýchod spojených států řítí hurikán Floyd. Tato bouře nejvíc zasáhla státy Jižní Carolina, Severní Carolina, Georgia, Florida. Hurikán způsobil velké záplavy a zapříčinil tak největší evakuaci ve Spojených Státech Amerických, kdy se přesunulo asi 3 miliony obyvatel. (FEMA,2018)

Hurikán napáchal velké škody, a to hlavně kvůli větru, jehož síla dosahovala až 225 km/h. Dalším ničivým živlem byly záplavy, jež zničili tisíce objektů a připravili několik desítek lidí o život. Hurikán tak způsobil obrovské finanční škody (History.com, 2009)

Požár Fort McMurray, Kanada

V květnu 2016, nedaleko Fort McMurray v provincii Alberta v Kanadě, začal požár, který zapříčinil jednu z největší evakuací v zemi. Požár zasáhl asi 590 tisíc hektarů, převážně lesy, ale i obydlené oblasti, které se v oblasti nacházejí. Požár zničil asi 3200 domů. Požár měl vliv i na těžbu ropy z ropných písků, které se v oblasti nacházejí.

Z Fort McMurray bylo evakuováno více než 80 tisíc osob. Evakuovaní byli ubytováni v kempech a v tělocvičnách. Do pomoci s evakuací byl zapojen Červený kříž. S požárem bojovalo přes 1000 hasičů a stovky kusů techniky. S uhašením požár dosti pomohlo i počasí, když začali panovat nižší teploty a déšť. (THE CANADIAN PRESS, 2016)

2 CÍL PRÁCE, VÝZKUMNÁ OTÁZKA

Cílem této práce je, zjištění úrovně vědomostí obyvatel žijících na území obce s rozšířenou působností Vimperk. Tyto vědomosti se týkají oblasti ochrany obyvatelstva a evakuace. Snahou této práce je také zjistit nejenom znalosti o evakuaci, ale také reálné chování obyvatel, při vyhlášení evakuace. Jedním z cílů je také zjistit, co si obyvatelstvo myslí o informovanosti v této problematice ze strany ORP Vimperk

2.1 Výzkumná otázka

Výzkumnou otázkou pro tuto práci „Je znalost obyvatelstva o provádění evakuace na dobré úrovni?“

3 OPERACIONALIZACE

Základní pojmy používané v této bakalářské práci vyplývají převážně z odborné literatury a terminologického slovníku ministerstva vnitra ČR.

Mimořádná událost je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Integrovaný záchranný systém je koordinovaný postup složek IZS při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací. Koordinací postupu složek IZS (→ základní složky IZS, ostatní složky IZS) při společném zásahu se rozumí koordinace záchranných a likvidačních prací včetně řízení jejich součinnosti.

Ochrana obyvatelstva je plnění úkolů civilní ochrany, zejména:

- varování,
- evakuace,
- ukrytí,
- nouzové přežití obyvatelstva,
- další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

Evakuace je souhrn organizačních a technických opatření zabezpečujících přemístění osob, zvířat a věcných prostředků v daném pořadí priority z míst ohrožených mimořádnou událostí nebo krizovou situací do míst, ve kterých je zajištěno pro osoby náhradní ubytování a stravování, tedy nouzové přežití, pro zvířata ustájení a pro věcné prostředky uskladnění.

4 METODIKA

Ke zpracování teoretické části bakalářské práce, byl použit rozbor dokumentace související s pojmem evakuace. Mezi těmito dokumenty převážně figurovaly právní normy, základní i více rozvíjející tuto problematiku. Informace použité k vypracování této bakalářské práce byly také čerpány z odborných internetových stránek, které spravuje Hasičský záchranný sbor České republiky.

Aby mohlo být na výzkumnou otázku jednoznačně odpovězeno, bylo nutné vytvořit dotazník, který byl následně distribuován obyvatelům žijícím na ORP Vimperk. Možný problém, který mohl nastat, a to že se dotazník dostane i k lidem žijícím mimo ORP Vimperk, vyřešila otázka č. 3 kdy tázaný odpovídal, zda žije či nežije na daném území. Dotazníky, které byly vyplněny někým, kdo nežije na tomto území, nebudou v hodnocení započteny.

Dotazník je tvořen 17 otázkami zaměřujícími se na znalosti obyvatel o problematice evakuace a jejich chování v nutnosti evakuace. Otázky, které se zaměřovali na znalosti obyvatel, se týkaly problematiky, ale mohou být součástí každodenního života, a to nejen v případě osob, které se touto problematikou zabývají. Hranice vyhodnocení je stanovena na 75 %.

První tři otázky jsou určeny k určení pohlaví věku a bydliště respondentů. Otázky č. 4 až 9 jsou položeny spíše v oboru ochrany obyvatelstva. Zjišťujeme nejen znalosti ale i chování odpovídajících. Otázky č. 10 až 16 jsou orientovány spíše na požární ochranu a následnou evakuaci osob. Otázka č. 17 se respondentů ptá na jejich subjektivní názor na stav této problematiky na ORP Vimperk.

Odpovědi jsou vyhodnocovány v koláčových grafech. Tyto grafy ukazují počet správných odpovědí v procentech. U některých otázek je rozvinutá souvislost mezi určitým znakem respondentů a jejich odpověďmi. Tyto údaje je možno pozorovat v grafech sloupcových.

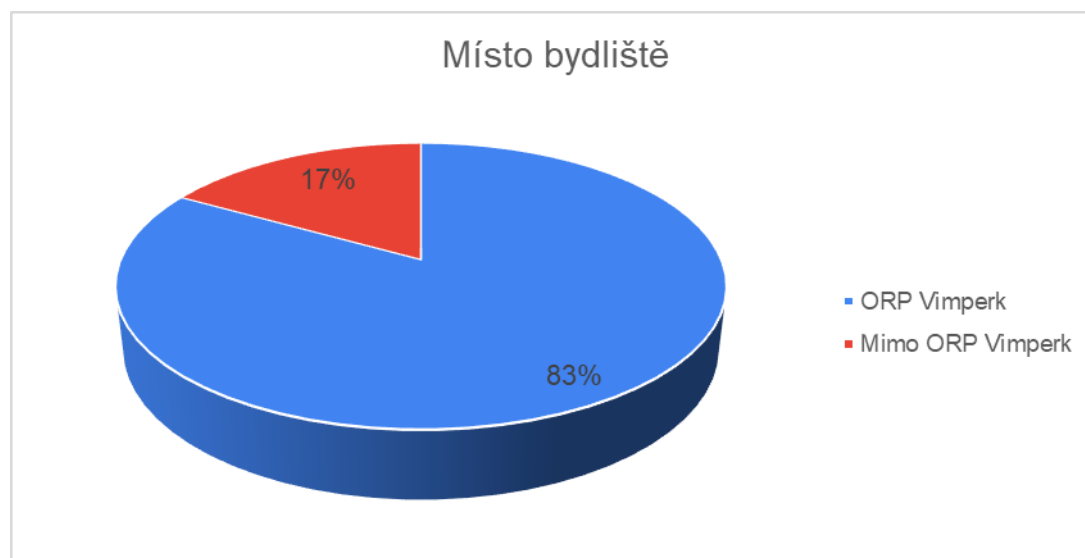
5 VÝSLEDKY

V této části bakalářské práce vyhodnotím výsledky z vyplněných dotazníků. Odpovědi porovnám v závislosti na pohlaví, věku a dané odpovědi. Celkem dotazník vyplnilo 101 osob. 84 osob uvedlo jako místo svého bydliště ORP Vimperk. 17 osob uvedlo své bydliště mimo ORP Vimperk. Vzhledem ke snaze zjistit znalosti obyvatel na ORP Vimperk nebude na jejich odpovědi brán zřetel.

5.1 Výsledky dotazníkového šetření

Otázka č. 1 – „Vaše bydliště“

Tato otázka informačně vypovídá o složení odpovídajících. Je zde vidět kolik tázaných žije na ORP Vimperk a mimo toto území. V dalším zpracování bude pracováno pouze s údaji od osob, kteří žijí na ORP Vimperk.

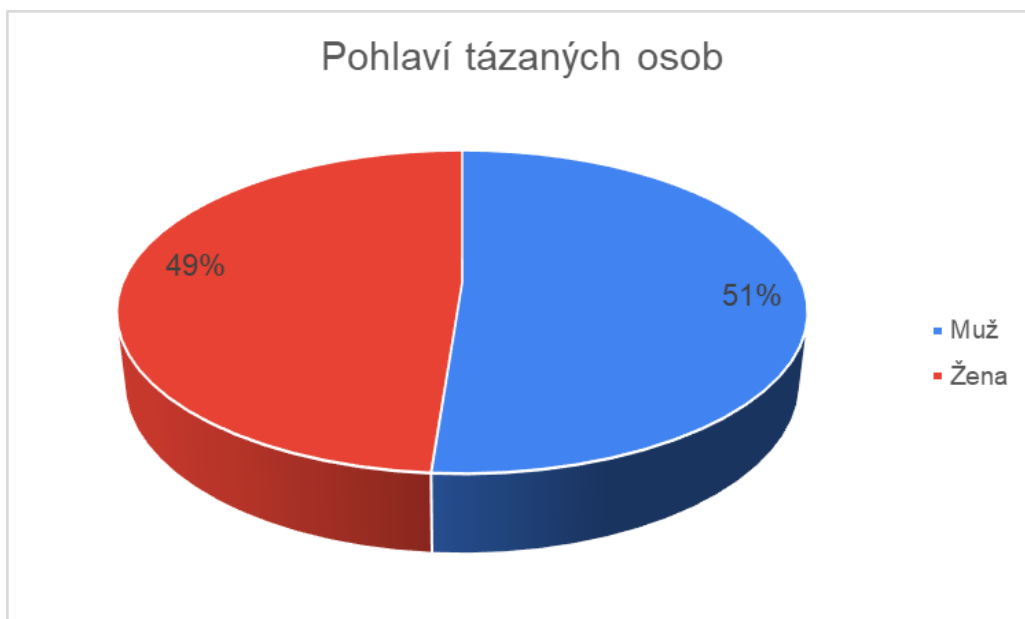

Obrázek 2 -Graf k otázce č. 1

Jak je již uvedeno výše na tuto otázku odpovědělo 101 osob. 17 % osob (17 osob) uvedlo že žijí mimo ORP Vimperk. Zbytek tázaných 83 % (84 osob) uvedlo, trvalý pobyt na území ORP Vimperk. S 83 % odpovědí budeme následně pracovat v dalších částech vyhodnocování.

Otázka č. 2 - „Vaše pohlaví“

Touto otázkou je zjištěno rozložení osob na základě pohlaví.

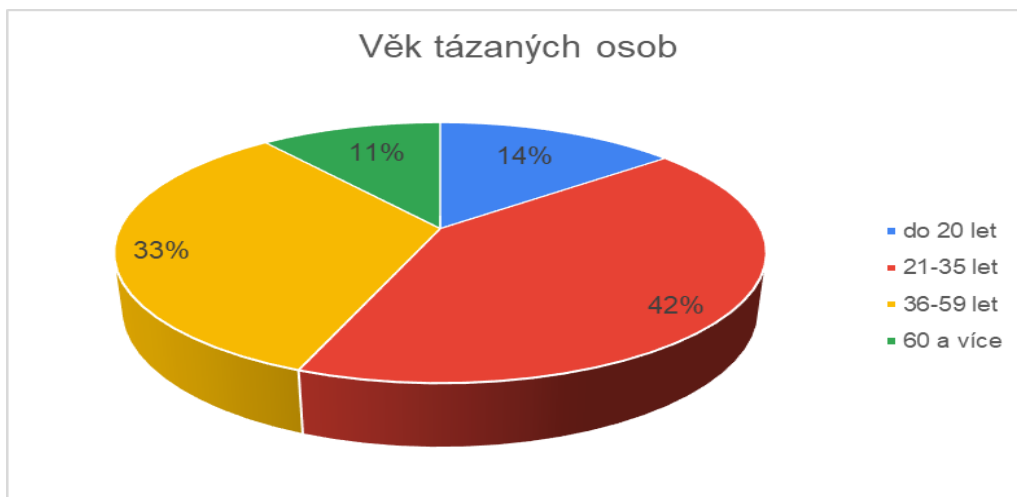

Obrázek 3 - Graf k otázce č.2

Úkolem této otázky bylo zjistit složení odpovídajících osob dle pohlaví. Tato informace vyplývá pouze ze výše zmiňovaný 84 osob žijících na ORP Vimperk. Dle vyplněných informací zjišťujeme, že poměr mužů a žen je celkem vyrovnaný. Žen odpovídělo 49 % (41 žen) a mužů 51 % (43 mužů).

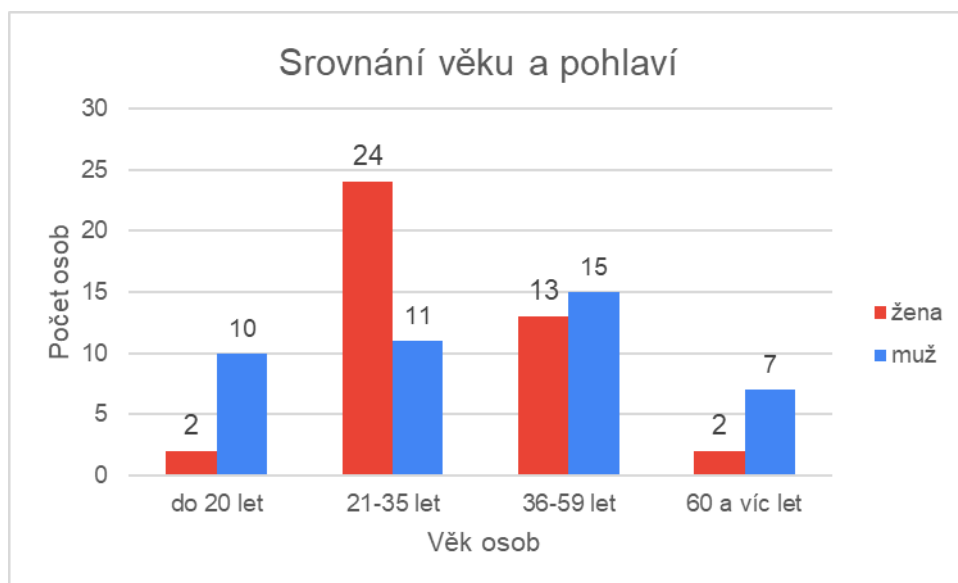
Otázka č. 3 - „Váš Věk“

Zde, v této otázce, je snaha zjistit věkové rozložení odpovídajících osob.

Obrázek 4 - graf k otázce č.3

Složení tázaných osob z hlediska věku je různorodé. V nejmladší kategorii do 20 let odpovědělo 14 % (12 osob). Ve věkové kategorii od 21 do 35 let odpovědělo nejvíce respondentů a to 42 % (35 osob). Druhou nejpočetnější kategorií je od 36 do 59 let, 33 % (28 osob). Poslední kategorií nejstarších od 60 a více let odpovědělo 11 % tázaných (9 osob).

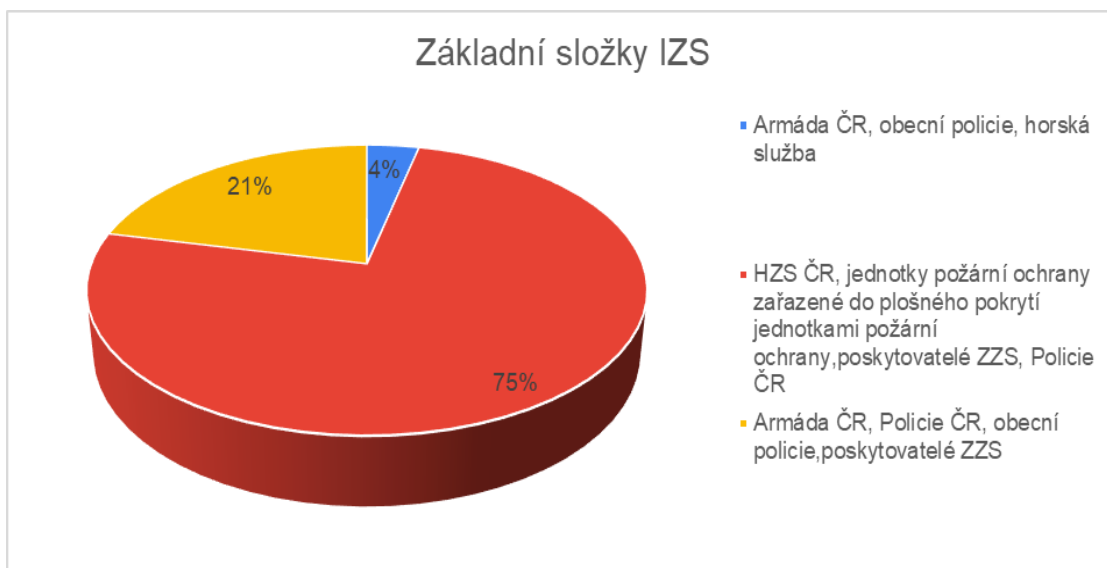

Obrázek 5 -Graf srovnání osob dle věku a pohlaví

Na obrázku č. 5 vidíme, jaké zastoupení mají ženy a muži v jednotlivých věkových kategoriích. Nejvíce odpovědi zaslali ženy ve věku od 21 do 35 let. Nejméně pak odpovídaly ženy v kategoriích do 20 let a 60 a více let.

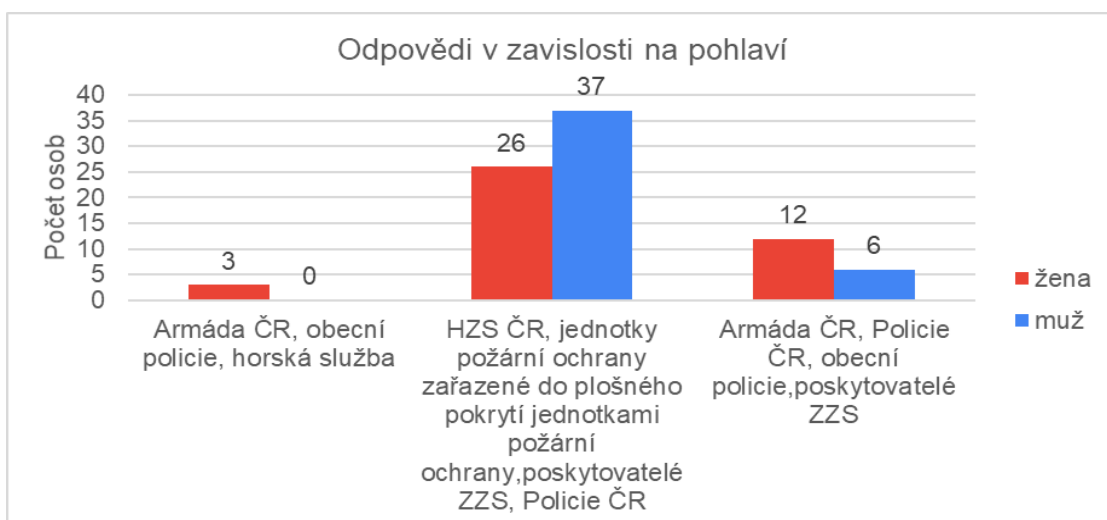
Otázka č. 4 - „ Jaké jsou základní složky integrovaného záchranného systému?“

Tato otázka zjišťuje, zda-li mají obyvatelé na územní ORP Vimperk základní znalost o integrovaném záchranném systému, a znají základní 3 složky, se kterými se prakticky každý den setkávají v běžném životě.

Obrázek 6 - Graf k otázce č.4

Odpovědi v této otázce byli různé. Jedinou správnou odpovědí byla „HZS ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí jednotkami požární ochrany, poskytovatelé ZZS, Policie ČR“. Tuto správnou možnost vybralo 75 % tázaných (63 osob). Odpověď „Armáda ČR, Policie ČR, obecní policie, poskytovatelé ZZS“ vybralo 21 % odpovídajících (18 osob). Třetí možnost „ Armáda ČR, obecní policie, horská služba“ odpověděly 4 % (3 osoby). Z těchto odpovědí se dá usuzovat, že znalost základních složek IZS je na dobré úrovni.

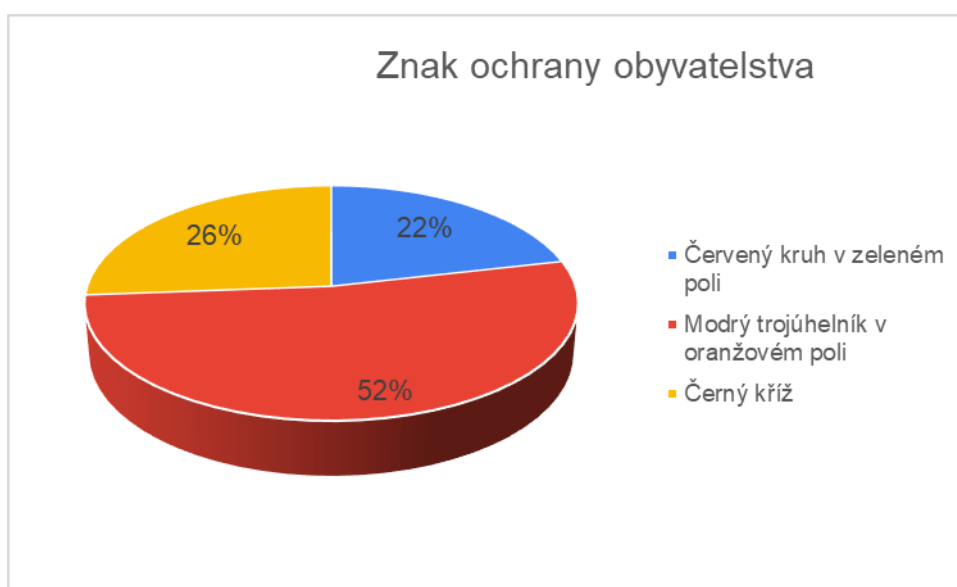

Obrázek 7 - Graf závislosti odpovědi na pohlaví

V tomto grafu vidíme, jak odpovídala jednotlivá pohlaví na danou otázku. Správnou odpověď, volili více muži než ženy. Ženy zvolily vícekrát špatnou odpověď než muži.

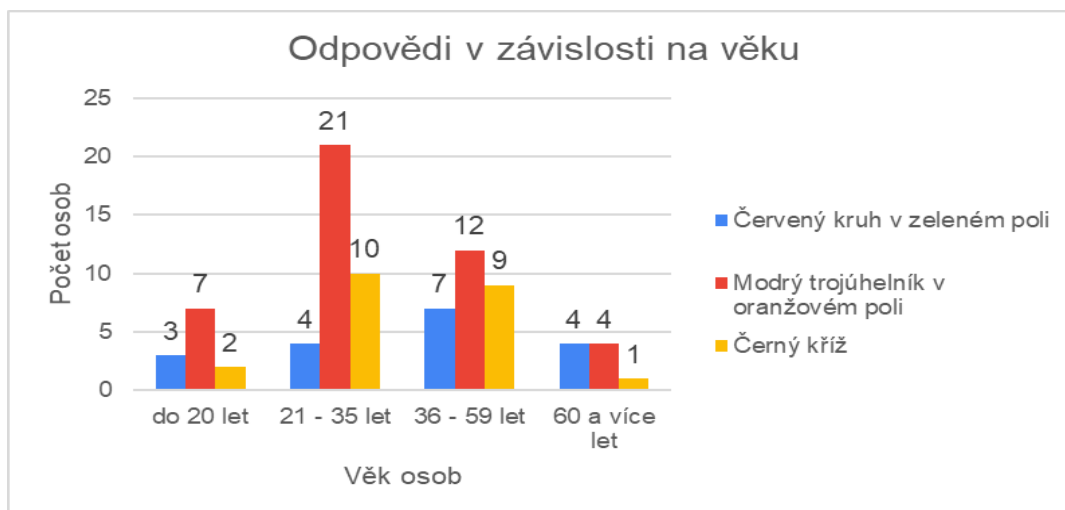
Otázka č. 5 - „Znakem civilní ochrany (ochrany obyvatelstva) je?“

Mezinárodní symbol civilní ochrany (ochrany obyvatelstva) není až tak veřejně známý. Tento symbol funguje jako rozlišovací znak například při humanitární pomoci, nebo je obsažen ve znaku Hasičského záchranného sboru České republiky, který zaštiťuje ochranu obyvatelstva na území České republiky. Tato otázka zjišťuje, zda-li je tento symbol známý i mezi civilním obyvatelstvem.

Obrázek 8 – graf k otázce č.5

Správnou odpovědí v této otázce byla možnost „*modrý trojúhelník v oranžovém poli*“. Tuto odpověď zvolilo 52 % tázaných (44 osob). Odpověď „*červený kruh v zeleném poli*“ zvolilo 22 % tázaných (18 osob) a třetí možnost „*černý kříž*“ zvolilo 26 % respondentů (22 osob). V této otázce necelá polovina osob odpověděla špatně. Ukázalo se, že obyvatelé se znakem civilní ochrany nejsou příliš seznámeni.

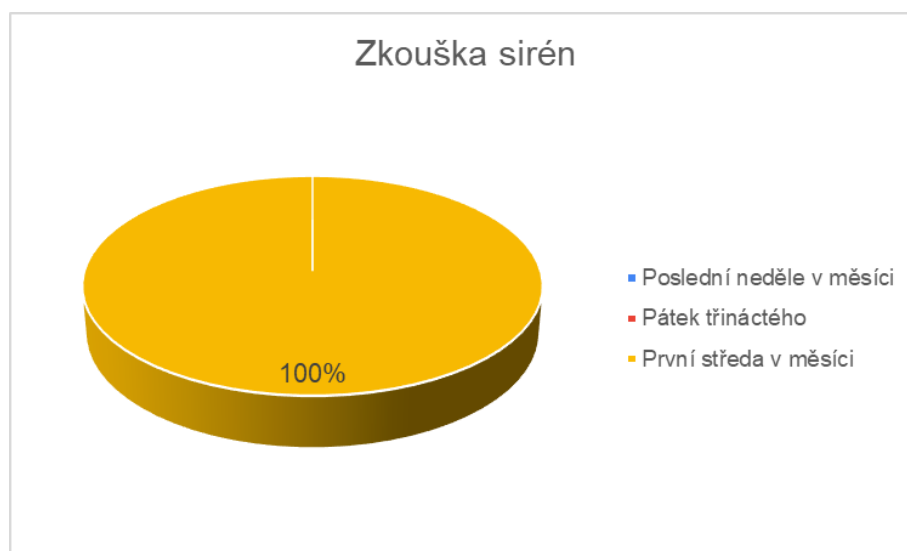

Obrázek 9 – Graf závislosti odpovědi na věku

V grafu závislosti odpovědi na věku tázaných můžeme vidět, že nejvíce správných odpovědí zvolili osoby ve věku od 21 do 35 let. Nejvíce špatných odpovědí zvolila skupina ve věku od 36 do 59 let.

Otázka č. 6 - „V jaký den se koná zkouška sirén?“

Tato otázka zjišťuje, zda obyvatelé znají tón zkoušky sirén a ví, kdy se tato zkouška provádí. Znalost tohoto signálu je důležitá v případě, bude-li v případě hrozícího nebezpečí použit tón všeobecné výstrahy, nebo v případě svolání jednotky požární ochrany tón požární poplach. Znalost těchto tónů může zamezit zbytečné panice mezi obyvateli.

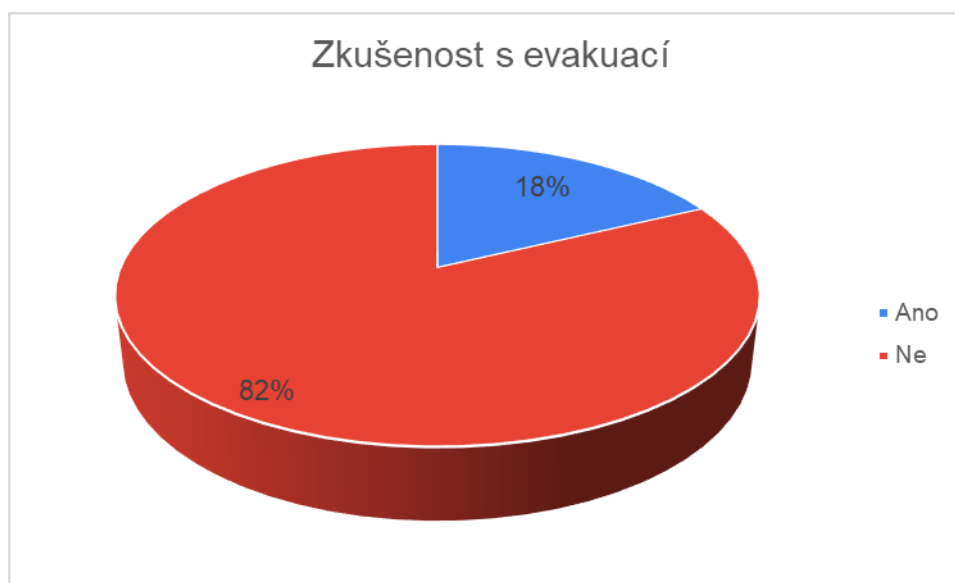

Obrázek 10 – Graf k otázce č. 6

Na tuto otázku bylo všech 84 odpovědí správných. Tudíž hodnota dosáhla 100 %. Správnou odpovědí byla „*první středa v měsíci*“. Výjimkou neprovedení zkoušky sirén první středu v měsíci, může být provedení zkoušky v jiný den z důvodu piety, nebo například zrušení při vyhlášení některého z krizových stavů a to z důvodu nešíření paniky.

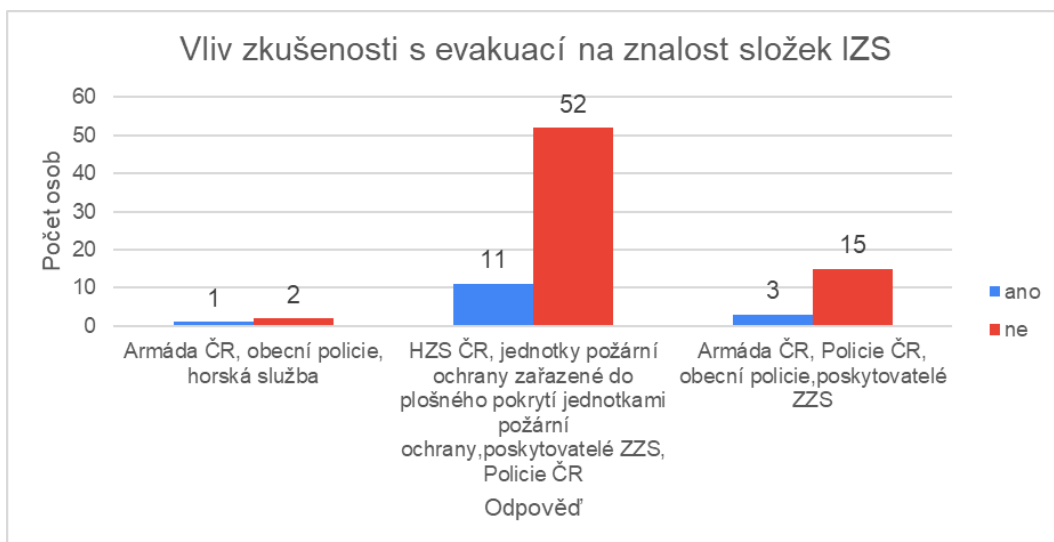
Otázka č. 7 - „ Máte osobní zkušenost s evakuací?“

Tato otázka zjišťuje, jestli některý z respondentů byl účasten při evakuaci, při různých mimořádných událostech. Tato zkušenost by mohla u osob, kteří mají osobní zkušenost s evakuací, zapříčinit lepší znalosti v této oblasti.

Obrázek 11 – Graf k otázce č. 7

Podle výsledků můžeme vidět, že osobní zkušenost s evakuací má 18 % tázaných (15 osob). 82 % (69 osob) uvedlo že osobní zkušenost s evakuací nemají. Na území ORP Vimperk často nedochází k mimořádným událostem, při kterých je nutné provést evakuace. Tato skutečnost může být i důvodem nízkého počtu osob s touto zkušeností.

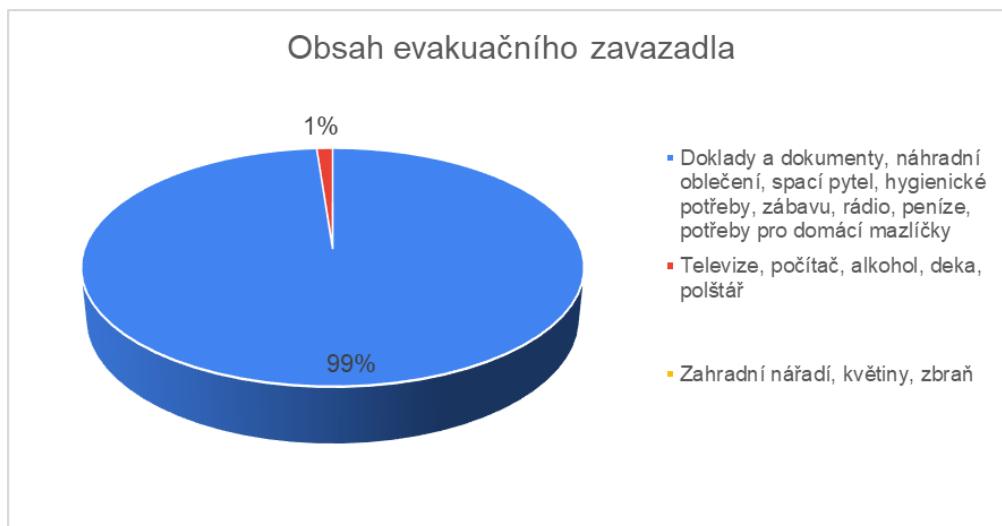

Obrázek 12 - Graf vlivu zkušeností s evakuací na znalost složek IZS

Z grafu můžeme vidět, že odpovědi jsou velice podobné u osob, které mají osobní zkušenost s evakuací, s osobami, které tuto zkušenost nemají. Dá se usuzovat, že zkušenost s evakuací nemá vliv na znalost složek integrovaného záchranného systému.

Otázka č. 8 - „ Co je doporučeným obsahem evakuačního zavazadla?“

Evakuační zavazadlo obsahuje minimum věcí sloužící pro naše přežití při evakuaci. V různých zdrojích je možné se setkat s doporučeným obsahem zavazadla. Důležitými věcmi jsou osobní dokumenty, náhradní oblečení hygienické potřeby a další. V ideálním případě je dobré mít evakuační zavazadlo připravené pro každého člena rodiny.

Obrázek 13 – Graf k otázce č. 8

Tato otázka mohla být zodpovězena ze subjektivního úhlu dopovídajících. Vzhledem k uvedeným odpovědím, ale byla pouze jedna správná a to odpověď „*Doklady a dokumenty, náhradní oblečení, spací pytel, hygienické potřeby, zábavu, rádio, peníze, potřeby pro domácí mazlíčky*“ na kterou odpovědělo 99 % tázaných (83 osob). Pouze jediný člověk (1 %) odpověděl „*televize, počítač, alkohol, deka polštář*“. Tato odpověď mohla být dána ze subjektivních pocitů, či se mohlo jednat o omyl. 99 % správných odpovědí nám říká, že obyvatelé žijící na ORP Vimperk vědí co si v případě nutnosti připravit do evakuačního zavazadla.

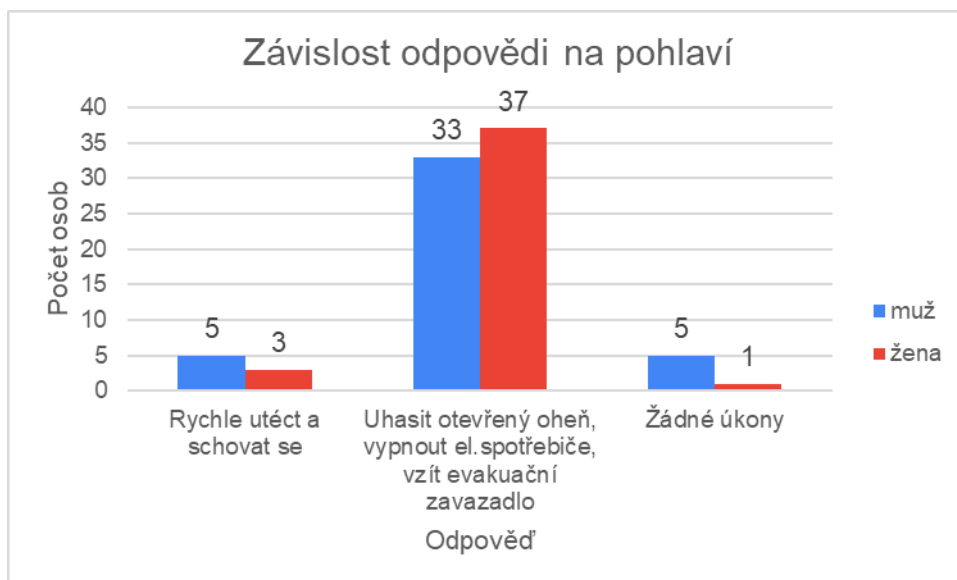
Otázka č. 9 - „**Jaké úkony by měly být provedeny před evakuací?**“

Existují zásady chování a úkonů, které by měly být provedeny před tím, než jsme evakuováni. Tyto úkony jsou prováděny v případě kdy se jedná o evakuaci, na kterou je možné se s určitým časovým předstihem připravit.

Obrázek 14 – Graf k otázce č. 9

Z grafu je patrné, že správnou odpověď „*Uhasit otevřený oheň, vypnout el. Spotřebiče, vzít evakuační zavazadlo*“ uvedlo 83 % odpovídajících (70 osob). Další, již špatnou odpověď, „*rychle utéct a schovat se*“ uvedlo 10 % tázaných (8). poslední možnost „*žádné úkony*“ zvolilo 7 % (6 osob). Lze tedy usuzovat že, obyvatelé vědí jak se při vyhlášení evakuace zachovat.

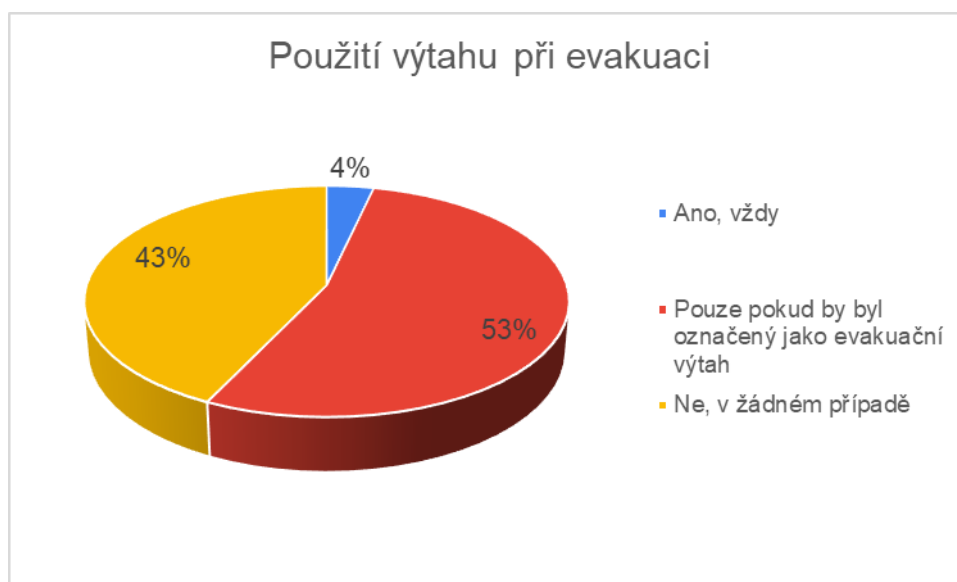

Obrázek 15 - Graf závislosti odpovědi na pohlaví

Z grafu lze usuzovat, že muži mohou mít menší znalosti než ženy, a to v závislosti na počtu špatných odpovědí.

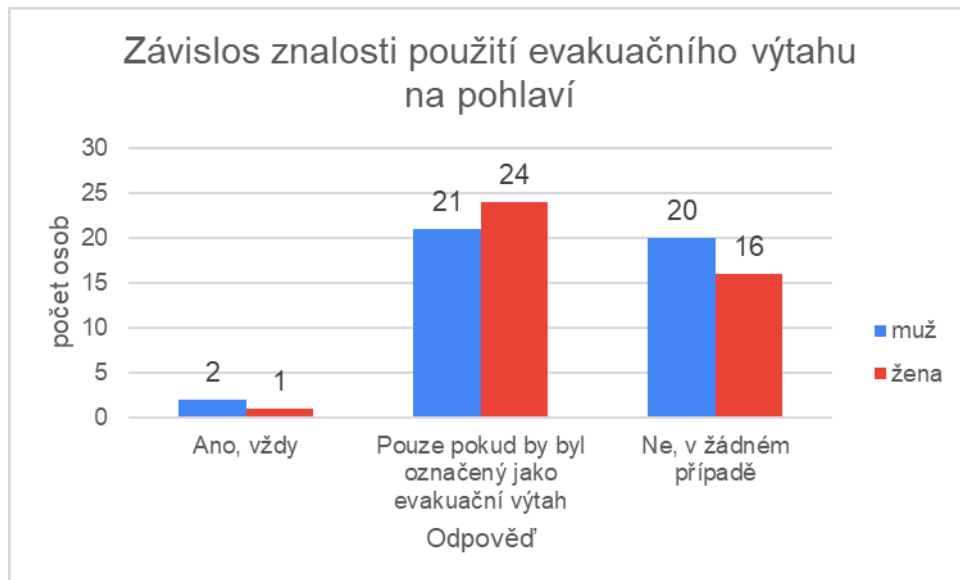
Otázka č. 10 - „Je možné při požáru použít výtah?“

Možnost použít výtah při požáru se odvíjí od toho, zda je k této činnosti uzpůsoben. Tím je myšleno, jestli je po určitou dobu schopný fungovat v podmínkách při požáru. Tyto výtahy jsou využívány především ve zdravotnických zařízeních, nebo ve výškových budovách, například v hotelích. Evakuační výtah je označen samolepkou na, které je nápis „evakuační výtah“.

Obrázek 16 – Graf k otázce č. 10

Na tuto otázku odpovídali respondenti velice různorodě. Správnou odpověď „*Pouze pokud by byl označený jako evakuační výtah*“ odpovědělo 53 % tázaných (45 osob). Odpověď „*ano vždy*“ zvolily 4 % tázaných (3 osoby). Odpověď „*Ne v žádném případě*“ zvolilo 43 % (36 osob) Z těchto údajů se dá usoudit, že obyvatelé si nejsou jisti v jakém případě se výtah při požáru může použít a v jakém případě ne.

Obrázek 17 - Graf závislosti znalosti použití evakuační výtahu na pohlaví

V tomto grafu lze pozorovat, že není nijak velký rozdíl mezi odpověďmi mužů a žen. Odpovědi mužů a žen jsou podobné

Otázka č. 11- „Kdo může nařídít evakuaci na místě mimořádné události?“

Evakuaci může nařizovat více subjektů, záleží na konkrétní situaci. Například zaměstnavatel v rámci své působnosti, starosta obce, hejtman kraje v případech vzniku krizového stavu. Při záchranných a likvidačních pracích nařizuje evakuaci velitel zásahu.

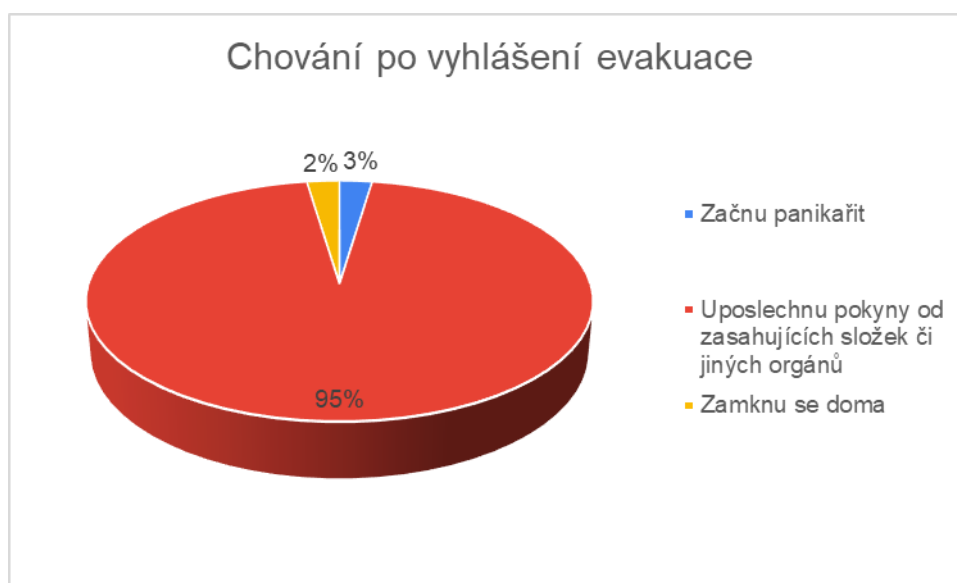

Obrázek 18 – Graf k otázce č. 11

Tato otázka zkoumala povědomí obyvatel v oblasti místa zásahu. Zjišťuje, kde je odpovědný za vyhlášení evakuace. Správnou odpověď „*velitel zásahu*“ odpovědělo 100 %, tedy všech 84 respondentů. Znalostí osoby, která je na místě zodpovědná za průběh záchranných a likvidačních prací, lze předejít různým nesrovnalostem při provádění evakuace.

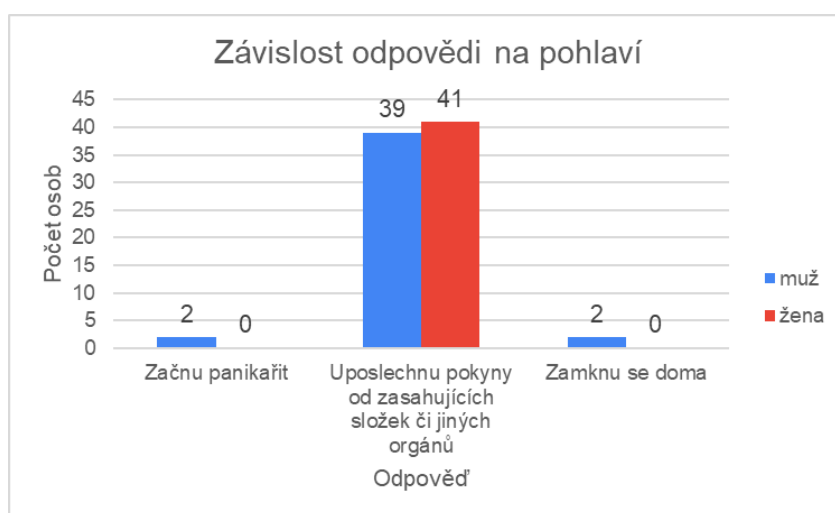
Otázka č. 12 - „Co uděláte při vyhlášení evakuace?“

Po zaznění tónu všeobecná výstraha vždy následuje verbální informace, která popisuje vzniklou situaci. Pokud je v této informaci sděleno, že bude nařízena evakuace, je důležité zachovat určitý klid a postupovat dle pokynů zasahujících složek.

Obrázek 19 – Graf k otázce č. 12

Podle odpovědí zaznamenaných v dotazníkú uvedlo správnou odpověď „*uposlechnu pokyny od zasahujících složek či jiných orgánů*“ 95 % tázaných (80 osob). Odpověď „*začnu panikařit*“ uvedly 3 % (2 osoby) tázaných a odpověď „*zamknu se doma*“ 2 % (2 osoby). Z těchto výsledků lze říci, že chování v situaci kdy je nutné evakuovat osoby, by mohlo být velice uspokojivé a zasahujícím složkám, by neztěžovalo probíhající zásah.

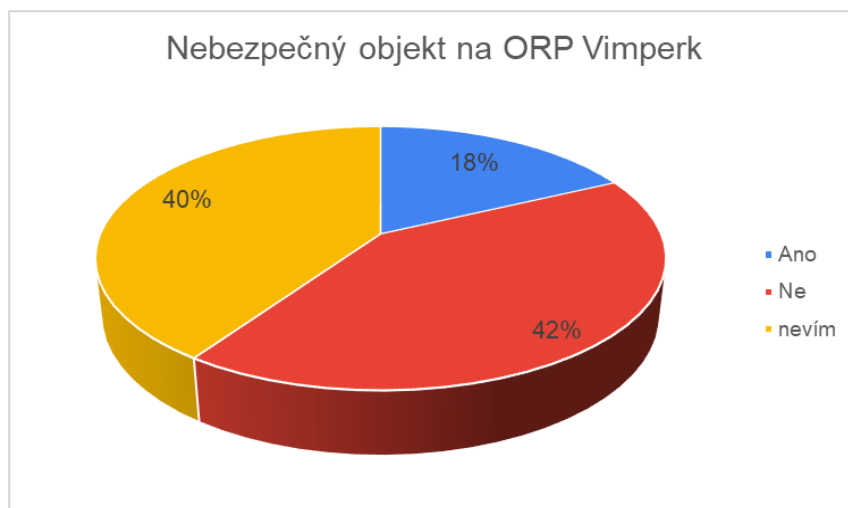

Obrázek 20 – Graf závislosti odpovědi na pohlaví

Z tohoto grafu je patrné, že i když minimálním počtem jsou si muži méně jisti svým postupem při vyhlášení evakuace než ženy, které měly 100 % odpovědí na tuto otázku správně.

Otázka č. 13 - „Nachází se ve vašem okolí nebezpečný objekt ohrožující obyvatele?“

Území ORP Vimperk mající rozlohu 535 km², je nejvíce zalesněné území v Jihočeském kraji (60 % zalesněného území). Z tohoto důvodu se zde nenacházejí velké průmyslové společnosti, které pracují s chemickými látkami. Některé objekty, které uchovávají nebezpečné látky jsou popsány v první části bakalářské práce. Znalost obyvatelstva, zda se v jejich blízkosti nachází nebezpečný objekt je důležitá v možné připravenosti při vzniku mimořádné události.

Obrázek 21 - Graf k otázce č. 13

Ve grafu můžeme vidět, že o přítomnosti objektů uchovávající nebezpečné látky ví 18 % tázaných (15 osob). 42 % odpovídajících (35 osob) si myslí že na území kde žijí se nenachází žádný nebezpečný objekt. 40 % respondentů (34 osob) si není jisto, zda se takový objekt v jejich blízkosti nachází. Různorodost odpovědí může být z důvodu místa bydliště. Na některý místech území se podobný objekt uchovávající jakékoliv nebezpečné látky nenachází.

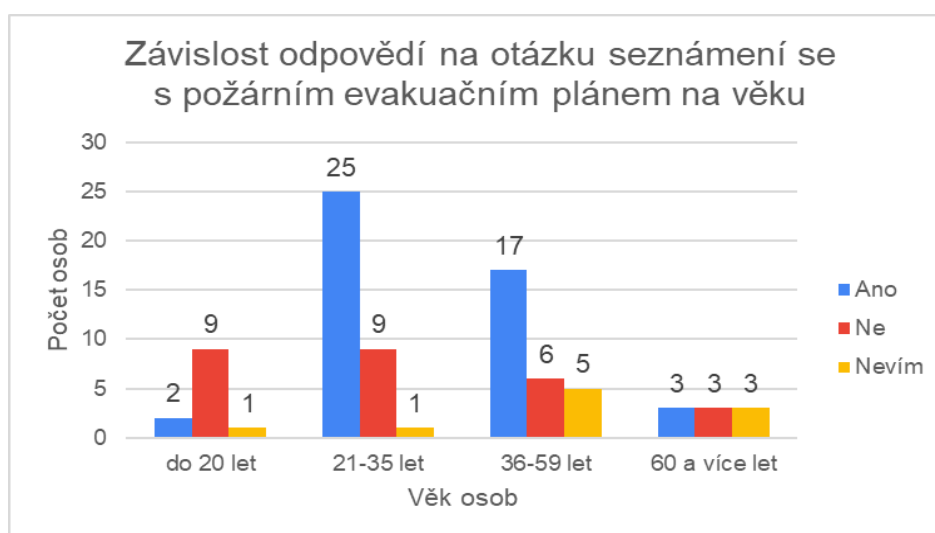
Otázka č. 14 - „ Byl/a jste seznámen/a s požárním evakuačním plánem v místě Vašeho pracoviště?“

Požární evakuační plán, je dokumentem, který upravuje postup při evakuaci osob, zvířat majetku, materiálů z objektů zasažených nebo ohrožených mimořádnou událostí. Je povinností zaměstnavatele zajistit seznámení všech zaměstnanců s různou dokumentací, a to i s požární evakuačním plánem.

Obrázek 22 – Graf k otázce č.14

Dle vyplněných odpovědí v dotazníku můžeme zjistit, že seznámeno s evakuačním plánem bylo více jak 50 % osob, přesněji 56 % (47 osob). 32 % (27 osob) uvedlo, že s požárním evakuačním plánem seznámeni nebyli. Tyto výsledky by mohli naznačit, že zaměstnavatelé nemusí plnit svou povinnost seznámení zaměstnanců s dokumentacemi různého charakteru, a to i s požárně evakuačním plánem. Další možnou variantou je, že tázání jsou například studenti různých stupňů škol a pouze na toto seznámení opomněli.

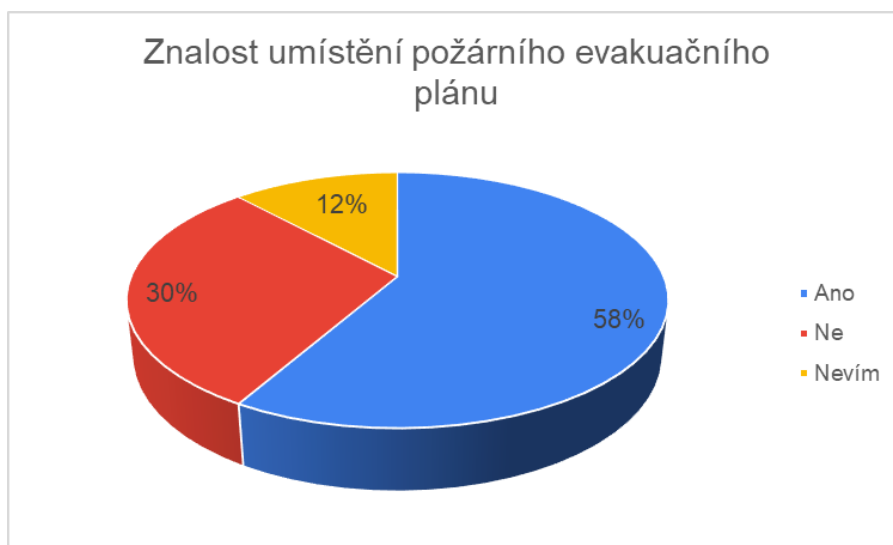

Obrázek 23 - Graf závislosti odpovědí na otázku seznámení se s požárním evakuačním plánem dle věku

Z grafu je patrné že nejvíce kladných odpovědí uvedli ti, kteří se nacházejí v produktivním věku, a povětšinou jsou zaměstnaní. Nejméně pak ti, kteří mohou studovat, nebo senioři.

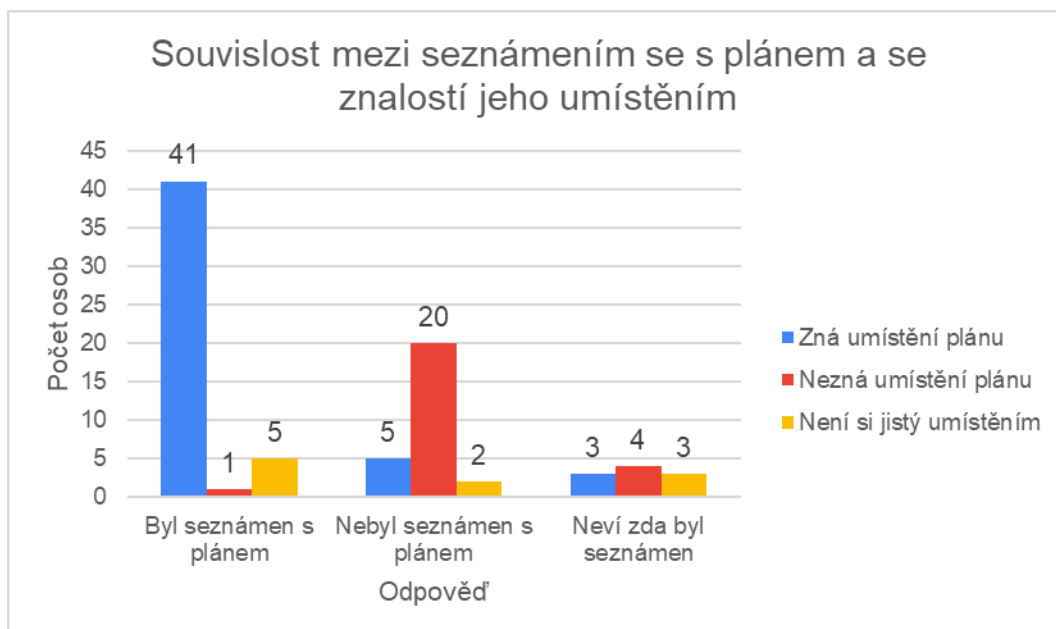
Otázka č. 15 - „ Víte, kde se požární evakuační plán, v místě Vašeho pracoviště, nachází? ”

Tato otázka přímo navazuje na otázku předchozí. Seznámení se s požárním evakuačním plánem je povinností zaměstnavatele. Po seznámení s tímto plánem, by měl každý zaměstnanec znát místo uložení a také symboly, určující evakuační cestu. Znalost těchto symbolů může zabezpečit hladší průběh evakuace. Seznámení a povědomí o tomto plánu je důležitá při vyhlášení evakuace například ve zdravotnických zařízení kde je třeba evakuovat pacienty.

Obrázek 24 – Graf k otázce č. 15

V grafu můžeme vidět, že místo, kde se požární evakuační plán nachází, zná 58 % tázaných (49 osob). 30 % tázaných (28 osob) nezná umístění tohoto plánu. 12 % respondentů (10 osob) si není jisto svou odpovědí.

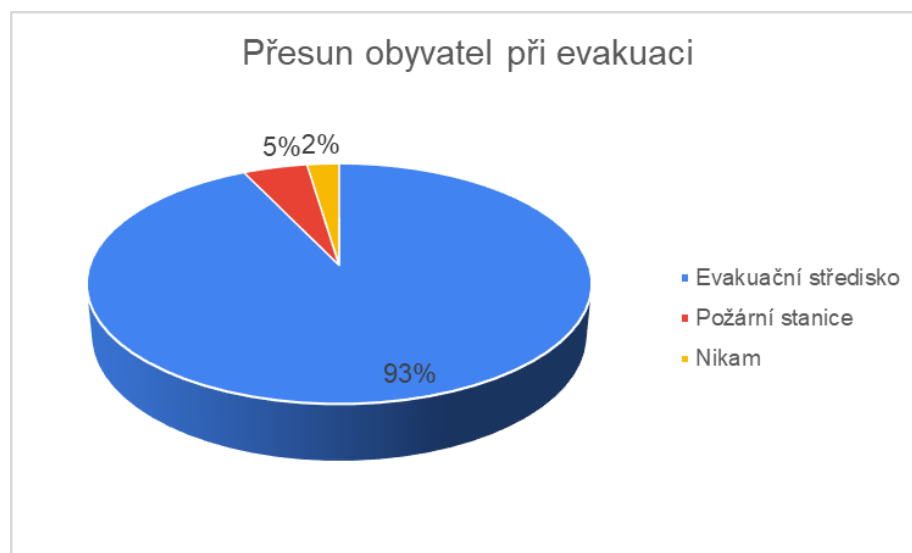

Obrázek 25 – Graf souvislosti mezi seznámením se s plánem a znalostí jeho umístění

V tomto grafu vidíme, že ty osoby, jenž byli s požárním evakuačním plánem seznámeni ve většině případů znají i jeho umístění. Ti, kteří s plánem seznámeni nebyli umístění neznají.

Otázka č. 16 - „Při evakuaci se obyvatelé přesunují do:“

Položením této otázky byla snaha zjistit, zda obyvatelé znají některé orgány pro řízení evakuace. Při dlouhodobější evakuaci jsou obyvatelé přesunuti do evakuačního střediska, kde jsou dále přesouváni do přijímacího střediska.

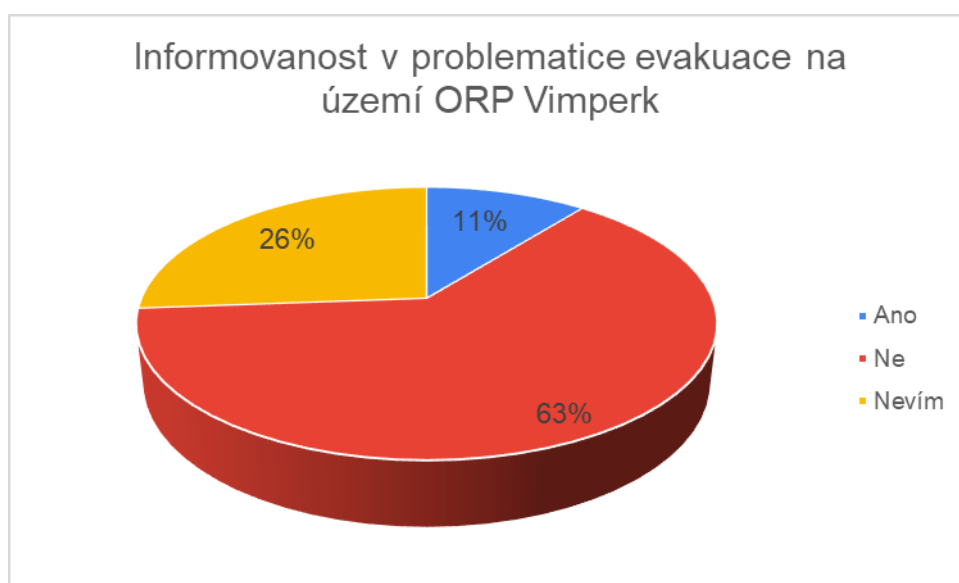

Obrázek 26 – Graf k otázce č. 16

Správnou odpovědí na tuto otázku bylo „evakuační středisko“ tímto způsobem odpovědělo 93 % tázaných (78 osob). Odpověď „požární stanice“ zvolilo 5 % tázaných (4 osoby). Odpověď „nikam“ odpověděly 2 % respondentů (2 osoby). Z těchto údajů je patrné, že obyvatelé vědí, jaký je postup při déle trvající evakuaci.

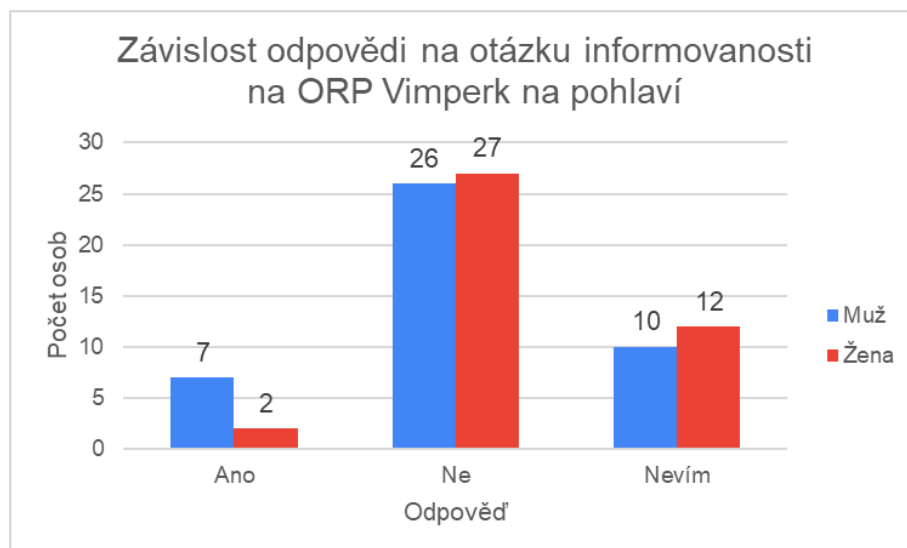
Otázka č. 17 - „Myslíte si, že informovanost obyvatel v této problematice na území ORP Vimperk je dobrá?“

Tato otázka se přímo ptá na subjektivní pocity obyvatel žijících na ORP Vimperk. Touto otázkou zjišťují názor osob na podávání informací o problematice evakuace, ochrany obyvatelstva, požární ochrany na území ORP.

Obrázek 27 – Graf k otázce č. 17

Jak je patrné z odpovědí, více jak polovina tázaných 63 % (53 osob) se vyjádřila negativně a myslí si, že informovanost na tomto území je na špatné úrovni. 11 % odpovídajících (9 osob) že úroveň informací je dobrá. 26 % (22 osob) si není jisto, zda je tato úroveň dobrá či špatná. Vzhledem k charakteru odpovědí je možné usoudit že informovanost v této oblasti není na příliš dobré úrovni.

Obrázek 28 – Graf závislostí odpovědí na pohlaví

Na grafu lze vidět, že ženy a muži mají velice podobný názor na danou problematiku. Pouze u první odpovědi „ano“ je nepatrný rozdíl, kdy muži považují informovanost lepší než ženy.

6 DISKUZE

Cílem šetření v bakalářské práci, bylo posoudit a zhodnotit informovanost, a chování obyvatel na území obce s rozšířenou působností Vimperk. Pro tento účel musela být provedená analýza dokumentů související s problematikou evakuace, a to z hlediska ochrany obyvatelstva například analýza dokumentů týkající se evakuace ve vnitřních i vnějších zónách havarijního plánování, evakuace při povodni a jiných mimořádných událostech. Bylo nutné analyzovat funkci orgánů plánujících a organizujících evakuaci. Dle vyhodnocení všech výsledků bylo zjištěno, že 19 z 84 osob vyplnilo dotazník bez jediného omylu. To činí asi 23 % tázaných. Cílem bakalářské práce bylo zjistit, zda jsou obyvatelé dostatečně znalí a informovaní v oblasti evakuace. Hranice vyhodnocení byla stanovena na 75 %. Po zhodnocení všech odpovědí bylo zjištěno že celkových správných odpovědí bylo 80,8 %.

Tento výsledek hovoří o tom, že znalost obyvatel je na dobré úrovni, tudíž na výzkumnou otázku „Je znalost obyvatelstva o provádění evakuace na dobré úrovni?“ je kladná odpověď. Odpovědi na otázky, které se ptaly na subjektivní názor informovanosti na území ORP Vimperk, ale jasně vypovídají o tom, že toto téma není příliš diskutovaným.

Při analýze odpovědí bylo zjištěno, že tento dotazník vyplnilo nepatrně více mužů, než žen. Tedy 43 mužů a 41 žen. Dle odpovědí můžeme vidět, že dotazník vyplnili osoby ze všech určených věkových kategorií. Nejvíce odpovídajícími skupinami osob byly ženy ve věku 21 – 35 let (24) a muži ve věkové kategorii 36 – 50 let (15). Nejméně pak odpovídali ženy ve věkových kategoriích do 20 let a 60 a více let, a to shodně po 2.

Evakuace je opatřením velice náročným na přípravu i samotné provedení, proto se na ní podílí spousta orgánů. Nejnáročnější dle mého soudu je evakuace ze zón havarijního plánování jaderných zařízení, jako například ze zóny havarijního plánování Jaderné elektrárny Temelín. Největší úskalí, vidím v obrovském počtu evakuovaných lidí, ve vysokém počtu zasahujících, v náročnosti na techniku, dekontaminaci, ale i na evakuační a přijímací střediska a na nouzové ubytování. Dobrou zprávou může být to, že pravděpodobnost vzniku rozsáhlé události, při které by hrozil únik radioaktivních, či chemických látek je velmi nízká.

Co se týče chování osob při evakuaci, může být odhad následujících úkonů velice nejistý. Na ohroženou osobu může být kladen silný pocit stresu a její chování se může stát nepředvídatelné a může nastat okamžik, kdy při evakuaci ohrozí své zdraví nebo i zdraví zasahujících osob. Takové chování můžeme pozorovat například při povodních, kdy se evakuovaná vrací zpět do svých obydlí, která jsou již ohrožena příchozí povodňovou vlnou.

ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce, bylo posoudit znalost a informovanost obyvatel a jejich reálné chování při vzniku mimořádné události a nutnosti evakuace. Evakuace je rozsáhlým tématem, kterým se zabývá mnoho subjektů. Tento cíl se podařil splnit díky dotazníkovému šetření, které bylo provedeno na obyvatelstvu. Pozitivní zprávou je, že znalosti obyvatel jsou dobré, a to i přesto že více jak polovina respondentů hodnotí informování ze strany ORP Vimperk jako nedostatečnou.

Dle dostupných informací, čerpaných z dotazníků náležících k této bakalářské práci je patrné, že informování obyvatel ze strany zřizovatele ORP Vimperk není příliš dobrá. Je možné předpokládat že obyvatelé své znalosti čerpají z jiných zdrojů. Podle mého názoru by obec s rozšířenou působností měla klást větší důraz na informování v této oblasti, a celkově v oblasti bezpečnosti. K této činnosti by mohli být užívány jednotky dobrovolných hasičů na území, nebo sdružení působících na úseku požární ochrany. K tomuto účelu by mohly být připravovány besedy s dětmi, seniory, i s lidmi v produktivním věku, a to na témata jako požární prevence, ochrana obyvatelstva či požární ochrana.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

FOLWARCZNY, L., POKORNÝ, J., 2006, Evakuace osob. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, . ISBN 80-86634-92-2.

Vyhláška MV č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, 2002. In: Sbírka zákonů České republiky, částka 133, s. 7730-46. ISSN 1211-1244

Evakuační zavazadlo. Záchranný kruh [online]. Karlovy Vary: Záchranný kruh, 2020 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/vystrahy-a-varovani/evakuace/evakuacni-zavazadlo.html>

Evakuace. In: Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí [online]. Brno: Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje, 2016 [cit. 2020-01-02]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/navody/evakuace?highlightWords=evakuace>

JUKL, Marek. Ženevské úmluvy, obyčejje a zásady humanitárního práva (stručný přehled) [online]. Praha: Český červený kříž, 2020 [cit. 2020-05-05]. ISBN 978-80-87729-31-1. Dostupné z: <https://www.cervenykriz.eu/cz/mhp/konvence.htm>

SEIDL, Miloslav, Miroslav TOMEK a Dušan VIČAR. Evakuácia osob, zvierat a vecí. Žilinská univerzita v Žilině. Žilina: EDIS - vydavateľstvo Žilinskej univerzity v Žilině, 2014, 262 s. ISBN 978-80-554-0939-9

PLOKHY, Serhii. The Chernobyl Cover-Up: How Officials Botched Evacuating an Irradiated City. History [online]. UK: ae networks, 2018 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/chernobyl-disaster-coverup>

Mississauga Train Derailment. Heritage mississauga [online]. Kanada: Heritage Mississauga, 2018 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <http://heritagemississauga.com/mississauga-train-derailment/>

Hurricane Floyd - A Night To Remember, A Day Of Evacuation Frustration To Forget [online]. USA: FEMA, 2018 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://www.fema.gov/news-release/2000/09/14/hurricane-floyd-night-remember-day-evacuation-frustration-forget>

Millions flee from Hurricane Floyd [online]. UK: A&E Television Networks, 2009 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://www.history.com/this-day-in-history/millions-flee-from-hurricane-floyd>

A timeline of the Fort McMurray wildfire, Canada's news story of 2016 [online]. Kanada: CityNews, 2016 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://toronto.citynews.ca/2016/12/20/a-timeline-of-the-fort-mcmurray-wildfire-canadas-news-story-of-2016/>

Krizové řízení [online]. Vimperk: Město Vimperk, 2020 [cit. 2020-04-21]. Dostupné z: <https://www.mesto.vimperk.cz/cz/krizove-rizeni/753/>

Zákon č.133/1985 Sb. o požární ochraně, 1985. In: Sběrka zákonů České republiky, částka 34, s. 674-91, ISSN 1211-1244

Vyhláška č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci), 2001. In: Sběrka zákonů České republiky, částka 95, s. 5446-89, ISSN 1211-1244

SMETANA, Marek, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ ; Havarijní plánování: varování, evakuace, poplachové plány, povodňové plány. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010, 166 s. ISBN 978-80-251-2989-0

BREHOVSKÁ, Lenka. Evakuace ze zón havarijního plánování v závislosti na diferenciaci populace. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-466-9.

Evakuace [online]. Centrum pro bezpečný stát o.s, 2015 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <http://www.ochranaobyvatel.cz/codelat-info/>

Zákon č. 263/2016 Sb. atomový zákon, 2016. In: Sběrka zákonů České republiky, částka 102, s. 3938-4060 ISSN 1211-1244.

Zákon č. 224/2015 Sb. o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi a o změně zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), 2015. In: Sběrka zákonů České republiky, částka 93, s. 2762-2801, ISSN 1211-1244.

Zákon č. 254/2001 Sb. Zákon o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), 2001. In: Sbírka zákonů České republiky, částka 98 s. 5617-5668, ISSN 1211-1244.

Vyhláška č. 359/2016 Sb., o podrobnostech k zajištění zvládnání radiační mimořádné události, 2016. In: Sbírka Zákonů České republiky, částka 143, s. 5613 -5641, ISSN 1211-1244.

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 328/2001 Sb.: o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, 2001. IN: Sbírka zákonů České republiky, částka 127, s. 7447-7464, ISSN 1211-1244.

Zákon č. 239/2000 Sb. Zákon o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, 2000. In: Sbírka zákonů České republiky, částka 73, s. 3461-74, ISSN 1211-1244.

Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), 2000. In: Sbírka zákonů České republiky, částka 73, s. 3475-87, ISSN 1211-1244

RICHTER, Rostislav. Slovník pojmů krizového řízení. Praha: Ministerstvo vnitra, Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2018. ISBN 978-80-87544-91-4.

REKTOŘÍK, Jaroslav. Krizový management ve veřejné správě: teorie a praxe. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2004, 249 s. ISBN 80-861-1983-1

Ochrana obyvatelstva Studijní materiál k modulu E [online]. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006 [cit. 2020-04-28].

Manuál pro přípravu techniků OO [online]. SH ČMS, 2014 [cit. 2020-04-28]. Dostupné z: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=61>

Vyhláška MV č. 226/2015 Sb.: o zásadách pro vymezení zóny havarijního plánování a postupu při jejím vymezení a o náležitostech obsahu vnějšího havarijního plánu a jeho struktury, 2015. In: Sbírka zákonů České republiky, částka 93, s. 2804-35, ISSN 1211-1244.

KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše. Ochrana obyvatelstva. 1. vyd. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2005, 140 s. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 80-866-3470-1.

Radiační havárie [online]. Praha: SÚRO, v.v.i. 2020 [cit. 2020-05-19]. Dostupné z:
<https://www.suro.cz/cz/radiacni-ochrana/radiacni-havarie>

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA 1 - DOTAZNÍK	59
----------------------------	----

PŘÍLOHY

Příloha 1 - Dotazník

Dobrý den,

chtěla bych Vás požádat o vyplnění krátkého a zcela anonymního dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce. Výsledky dotazníku použiji výhradně ve své práci nesoucí název „Analýza přístupu a chování obyvatelstva k provádění evakuace“

Děkuji Vám za Váš čas,

Eliška Dohnalová, studentka Zdravotně sociální fakulty JU, oboru Ochrana obyvatelstva se zaměřením na CBRNE

1. Zaškrtněte své pohlaví

- a) Muž
- b) Žena

2. Zaškrtněte svůj věk

- a) Do 20 let
- b) 21 – 35 let
- c) 36 - 59 let
- d) 60 a více let

3. Zaškrtněte místo bydliště

- a) ORP Vimperk
- b) Mimo ORP Vimperk

4. Jaké jsou základní složky integrovaného záchranného systému (IZS)

- a) Armáda ČR, obecní policie, horská služba
- b) Hasičský záchranný sbor ČR, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí jednotkami požární ochrany, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby, Policie ČR
- c) Armáda ČR, Policie ČR, obecní policie, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

5. Znakem civilní ochrany (ochrany obyvatelstva) je

- a) Červený kruh v zeleném poli
- b) Modrý trojúhelník v oranžovém poli
- c) Černý kříž

6. V jaký den se provádí zkouška sirén?

- a) Poslední neděle v měsíci
- b) Pátek třináctého
- c) První středa v měsíci

- 7. Máte osobní zkušenost s evakuací?**
- Ano
 - ne
- 8. Co je doporučeným obsahem evakuačního zavazadla?**
- Doklady a dokumenty, náhradní oblečení, spací pytel, hygienické potřeby, zábavu, rádio, peníze, potřeby pro domácí mazlíčky
 - Televize, počítač, alkohol, deka, polštář
 - Zahradní nářadí, květiny, zbraň
- 9. Jaké úkony by mely být provedeny před evakuací?**
- Rychle utéct a schovat se
 - Uhasit otevřený oheň, vypnout el. spotřebiče, vzít evakuační zavazadlo
 - Žádné úkony
- 10. Je možné při požáru použít výtah?**
- Ano, vždy
 - Pouze pokud by byl označený jako evakuační výtah
 - Ne, v žádném případě
- 11. Kdo může nařídit evakuaci na místě mimořádné události?**
- Kolemjdoucí
 - Velitel zásahu,
 - Řidič zdravotnické záchranné služby
- 12. Co uděláte po vyhlášení evakuace?**
- Začnu panikařit
 - Uposlechnu pokyny od zasahujících složek či jiných orgánů
 - Zamknu se doma
- 13. Nachází se ve vašem okolí nebezpečný objekt ohrožující obyvatele?**
- Ano
 - Ne
 - Nevím
- 14. Byl/a jste seznámen/a s požárním evakuačním plánem v místě Vašeho pracoviště?**
- Ano
 - Ne
 - Nevím
- 15. Víte, kde se požární evakuační plán, v místě Vašeho pracoviště, nachází?**
- Ano
 - Ne

c) Nevím

16. Při evakuaci se obyvatelé přesunují do:

- a) Evakuačního střediska
- b) Požární stanice
- c) Nikam

17. Myslíte si, že informovanost obyvatel v této problematice na území ORP Vimperk je dobrá?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

SEZNAM ZKRATEK

HZS ČR – Hasičský záchranný sbor České republiky

IZS – integrovaný záchranný systém

KS – krizová situace

MU – mimořádná událost

MV - Ministerstvo vnitra

OO - Ochrana obyvatelstva

ORP – obec s rozšířenou působností

PČR – Policie České republiky

SÚJB - Státní úřad pro jadernou bezpečnost

TNT - Trinitrotoluen

ZZS – Zdravotnická záchranná služba

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

OBRÁZEK 1-ZNAK CIVILNÍ OCHRANY	13
OBRÁZEK 2 -GRAF K OTÁZCE Č. 1.....	32
OBRÁZEK 3 - GRAF K OTÁZCE Č.2.....	33
OBRÁZEK 4 - GRAF K OTÁZCE Č.3.....	33
OBRÁZEK 5 -GRAF SROVNÁNÍ OSOB DLE VĚKU A POHLAVÍ.....	34
OBRÁZEK 6 - GRAF K OTÁZCE Č.4.....	35
OBRÁZEK 7 - GRAF ZÁVISLOSTI ODPOVĚDI NA POHLAVÍ.....	35
OBRÁZEK 8 – GRAF K OTÁZCE Č.5.....	36
OBRÁZEK 9 – GRAF ZÁVISLOSTI ODPOVĚDI NA VĚKU.....	37
OBRÁZEK 10 – GRAF K OTÁZCE Č. 6.....	37
OBRÁZEK 11 – GRAF K OTÁZCE Č. 7.....	38
OBRÁZEK 12 - GRAF VLIVU ZKUŠENOSTÍ S EVAKUACÍ NA ZNALOST SLOŽEK IZS.....	39
OBRÁZEK 13 – GRAF K OTÁZCE Č. 8.....	39
OBRÁZEK 14 – GRAF K OTÁZCE Č. 9.....	40
OBRÁZEK 15 - GRAF ZÁVISLOSTI ODPOVĚDI NA POHLAVÍ.....	41
OBRÁZEK 16 – GRAF K OTÁZCE Č. 10.....	41
OBRÁZEK 17 - GRAF ZÁVISLOSTI ZNALOSTI POUŽITÍ EVAKUAČNÍ VÝTAHU NA POHLAVÍ.....	42
OBRÁZEK 18 – GRAF K OTÁZCE Č. 11.....	43
OBRÁZEK 19 – GRAF K OTÁZCE Č. 12.....	43
OBRÁZEK 20 – GRAF ZÁVISLOSTI ODPOVĚDI NA POHLAVÍ.....	44
OBRÁZEK 21 - GRAF K OTÁZCE Č. 13.....	45
OBRÁZEK 22 – GRAF K OTÁZCE Č.14.....	46
OBRÁZEK 23 - GRAF ZÁVISLOSTI ODPOVĚDÍ NA OTÁZKU SEZNÁMENÍ SE S POŽÁRNÍM EVAKUAČNÍM PLÁNEM DLE VĚKU	46
OBRÁZEK 24 – GRAF K OTÁZCE Č. 15.....	47
OBRÁZEK 25 – GRAF SOUVISLOSTI MEZI SEZNÁMENÍM SE S PLÁNEM A ZNALOSTÍ JEHO UMÍSTĚNÍ	48
OBRÁZEK 26 – GRAF K OTÁZCE Č. 16.....	48
OBRÁZEK 27 – GRAF K OTÁZCE Č. 17.....	49
OBRÁZEK 28 – GRAF ZÁVISLOSTÍ ODPOVĚDÍ NA POHLAVÍ.....	50